

## - Commissie Upsizen & Downsizen -

Geweldig toch, alwéér in de troonrede!  
Een parlementaire enquête!  
De gaskraan die dichtgaat!

dus geen stress en gedoe  
met versterken  
en allerlei bouwvakkers  
over de vloer!



**5** : : : Parlementaire enquête:  
: : : De onderste steen boven?

**6** : : : Het hoe en wat van de  
: : : waardedalingenregeling

**11** : : : Arbitr Bodembeweging,  
: : : een requiem

**17** : : : Is de NAM er echt tussenuit?

**19** : : : Gaswinning door de jaren  
: : : heen

**21** : : : Grenzen aan schade



# Erkende aardbevingssschade?

Aardbevingssschade, Richard Scheeres is servicemonteur bij Energiewacht en ziet regelmatig wat dit in de dagelijkse praktijk betekent: "Scheuren in muren, lang wachten, verwarmen met een warmtepomp of niet? Allemaal onzekerheid, terwijl ze graag verder willen met hun leven in een veilig en comfortabel huis".

Hoe investeer je een bedrag van max. € 4.000,- optimaal in je huis?



## Pak de schade aan én start direct met besparen!

Maak jij gebruik van de subsidie Waardevermeerdering? Dan ga je thuis verduurzamen en besparen op energie. Bij Energiewacht weten we dat de stap naar het verduurzamen van je huis lastig kan zijn. Want wat past er bij je huis? En bespaar je nu het meest met zonnepanelen, een warmtepomp of bijvoorbeeld een nieuwe ventilatiebox?

## Onafhankelijk advies over het verduurzamen van jouw huis

Onze ervaren adviseurs geven je een onafhankelijk advies over jouw mogelijkheden en helpen je als je voor lastige beslissingen staat. Ga naar [ewacht.nl/waardevermeerdering](http://ewacht.nl/waardevermeerdering) of bel 088 - 555 3123 en we helpen je op weg!



Nieuwe energie met  
**Energiewacht**

# Energiezuinig en duurzaam wonen

## Start de HuisScan op [rabobank.nl/huisscan](http://rabobank.nl/huisscan)

Ieder huis kan energiezuinig zijn. Als je maar weet waar te beginnen. Met de HuisScan van HomeQgo zie je direct welke energiebesparende maatregelen jij kunt nemen.

[Rabobank.nl/duurzaamwonen](http://Rabobank.nl/duurzaamwonen)



Growing  
a better world  
together.

Rabobank



## Colofon

### Uitgave

Groninger Bodem Beweging  
Stationslaan 8, 9919 AB Loppersum  
contact@groninger-bodem-beweging.nl  
www.groninger-bodem-beweging.nl  
f groninger bodem beweging

Oplage 125.000 exemplaren

### Bestuur GBB

Jelle van der Knoop, Albert Hebels, Derwin Schorren, Ciska van Aken en Coert Fossen

### Redactie

Erik van Raalte (coördinatie), Henk Spiekman, Martin Ettema, Sarah Leijendekker, Elma Middel, Willem Gispén, Richard Kloosterman, Elly Funk, Gerhard Visker, Cato ten Hallers

Fotografie Anton van der Salm, Willem Gispén e.a.

Illustraties Plus

Infographics Gerhard Visker

### Acquisitie/Productie

Printing Point 4 U  
Aries Platje (06 – 33781920)  
info@printingpoint4u.nl  
www.printingpoint4u.nl  
Noorderstraat 95a, 9611 AC Sappemeer

Hatrack Media BV

### Druk

Hoekstra Krantendruk Emmeloord

De Groninger Bodem Beweging is niet aansprakelijk voor de inhoud van de advertenties.

## Inhoud

- 5 Parlementaire enquête: De onderste steen boven?  
De NCG: de Nationale Crisisaanpakker Groningen?
- 6 Het hoe en wat van de waardedaling  
Belofte maakt (steeds meer) schuld
- 7 De man achter de cartoons in de GBB-krant  
De bewoner centraal - één aanpak - doorpakken
- 9 Geen pensioen door waardedaling  
Scha(n)de voor Groningen
- 11 Arbitreren Bodembeweging, een requiem  
Recent verschenen
- 13 Veel positieve reacties op 'Scheuren door Groningen'  
Wordt (niet) vervolgd
- 17 Is de NAM er echt tussenuit?  
Het Koopinstrument  
Gronische Groningsheid
- 19 Gaswinning door de jaren heen  
Meent van der Sluis; een luis in de pels
- 21 Forensen naar je slaapkamer  
Grenzen aan schade
- 23 Gronings Perspectief  
Democratie is een uitdaging
- 25 Pieter Bouwman en Kirsten de Jong:  
Het ideale duo  
Stut-en-Steun verhuist naar Loppersum
- 27 Wat waren ze stil, toch? die raadsleden



## Van NAM naar Rijk: kentering of estafette?

Een dezer dagen ligt er een wetsontwerp versterking. De schadeafhandeling is al geregeld in de Tijdelijke Wet Groningen. Op alle punten heeft het Rijk de regie overgenomen van de NAM in een jarenlang proces van duwen en trekken. In regeringsverklaringen en in de toelichting op de wetten is het woord 'ruimhartig' standaard opgenomen. Dus nu zijn we klaar? Was het maar waar.

De toeloop van hulpvragen bij Stut-en-Steun groeit de laatste tijd schrikbarend. Schadeafhandeling, versterkingsplannen, waardedaling: de ruimhartigheid is af en toe ver te zoeken.

Bij de afhandeling van schade wordt er gemorrelt aan het bewijsvermoeden: het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) overweegt terug te komen op eerder gedane toezeggingen en zoekt kennelijk naar een andere invulling van ruimhartigheid. Het is afwachten of het IMG zijn onafhankelijkheid waar kan blijven maken. De GBB houdt de vinger aan de pols.

Bij de versterkingsoperatie die maar moeilijk op gang komt, beginnen de ministeries van EZK en BZK aan het andere eind: men is bij wijze van spreken al bezig met het opruimen van de spullen, voordat er goed en wel is begonnen. De redenering is: de gaskraan gaat dicht, het wordt veiliger en dus hoeven we minder te versterken. Daardoor zijn we eerder klaar en bovendien is het goedkoper. Bewoners worden heen en weer geschud in wat hen te wachten staat. Velen hebben jaren vergeefs gewacht op een beoordeling van de veiligheid van hun huis. De GBB zet zich er voor in dat de versterkingsoperatie op ruimhartige wijze wordt voortgezet.

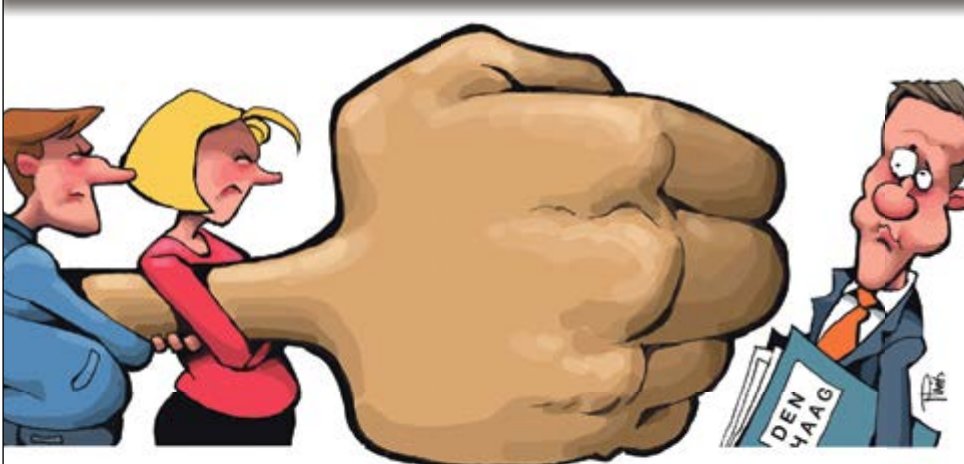
Vijf jaar geleden deed de GBB aangifte tegen de NAM, het bedrijf dat doorging met gaswinnen terwijl het wist dat ze de bewoners hiermee in gevaar bracht en veel overlast bezorgde. Het Openbaar Ministerie (OM) legde dit terzijde; het Gerechtshof bepaalde echter dat het OM toch een vervolgingsonderzoek moest starten. De afronding hiervan laat al weer drie jaar op zich wachten. Hoe staat het eigenlijk met de onafhankelijkheid van het OM?

We weten het al lang: Groningen krijgt niks cadeau. Dat is prima, maar hoe lang moeten we nog blijven knokken om ons recht te krijgen?!

Jelle van der Knoop  
Voorzitter Groninger Bodem Beweging (GBB)

De volgende krant verschijnt: februari 2021

# Kom in actie! Word lid



## NU SAMEN een vuist maken!

Ja, ik steun de Groninger Bodem Beweging en word lid!

Voor €10,- per kalenderjaar ben je lid van de Groninger Bodem Beweging. De nota wordt thuisgestuurd, bij voorkeur via e-mail. Het lidmaatschap eindigt per direct bij schriftelijke wederopzegging. **Meld je via onze vernieuwde website aan als lid:**  
[www.groninger-bodem-beweging.nl](http://www.groninger-bodem-beweging.nl)



Van de redactie

# Groningen verdient beter

**Het verhaal is bekend. De gasbel onder Groningen heeft geholpen Nederland zeer welvarend te maken. Ruim €400 miljard aan Gronings aardgasgeld is de schatkist van de overheid binnengestroomd. Jarenlang is dat geld uitgegeven aan sociale zekerheid, om gaten in de begroting te dichten en aan economische projecten, meestal ver van Groningen. En er is geen reservepot.**

Dan blijkt dat de gaswinning tot grote schade leidt aan huizen en inwoners boven de gasbel. Na alle ontkenning heeft de Nederlandse Staat de regio voorgespiegeld ruimhartige vergoeding van schade te regelen, de risico's aanvaardbaar te maken door het versterken van de huizen en de regio na jarenlange ellende weer levensvatbaar te maken.

Helaas. De show lijkt niet door te gaan. De regisseur is ontslagen, de regie ontbreekt, het script is zoek en de spelers doen maar wat. In plaats van een spetterende show worden er wat natte voetzoekers in het publiek gesmet. Wat tot meer onrust onder het morrende publiek leidt. Een deel is al teleurgesteld naar huis gegaan. Er is geen vertrouwen in een goede afloop. Vertrouwen, wie kent het woord nog?

Laat de show niet uitgaan als een nachtkaars. De GBB strijdt, samen met vele anderen, al jaren voor de belangen van de Groningers. Niet altijd met evenveel succes. Maar opgeven is geen optie. In deze krant verhalen van gedupeerden, voorlichting over schade en versterking. Strijd mee. Groningen verdient meer. Groningen verdient beter. Groningers, neem de regie!

Scan voor de online



route inclusief GPX

Verloren erfgoed Route in het hart van het aardbevingsgebied

SCHEUREN DOOR  
GRONINGEN





# santibri axender

Het komt in de bus!

## WE WANT YOU

### Wij zoeken BEZORGERERS!

Zoek jij een baantje waar je zelf je tijd kunt indelen en welke goed is te combineren met school, sport of hobby....

### bezorg dan iedere week de kranten!

- De kranten worden bij je thuis gebracht
- Hele interessante verdiensten zeker ook voor volwassenen
- Een fietstas kan van ons geleend worden

Aanmelden via:

[www.santibri-axender.nl](http://www.santibri-axender.nl)

of bel: **0598-63 63 38**



## BENK : ADVOCATEN

### Vragen over aardbevingssschade?

### Wij kunnen u van dienst zijn!

Heeft uw woning aardbevingssschade of is deze door de bevingen in waarde verminderd? BENK Advocaten heeft als Gronings kantoor veel ervaring met aardbevingsproblematiek. Onze specialisten zijn betrokken en behartigen de belangen van zowel particulieren als ondernemers in het bevingsgebied. Heeft u ook juridisch advies of bijstand nodig? Neem dan vooral contact met ons op.

■ mr. Corina Bouwman  
050-544 53 84



■ mr. Arnold Gras  
050-544 53 86



Stedumermaar 10, 9735 AC Groningen | T 050 313 64 16

E [info@benkadvocaten.nl](mailto:info@benkadvocaten.nl) | E [www.benk.nl](http://www.benk.nl)



### Geestelijke verzorging in het aardbevingsgebied Groningen

#### Wat is jouw verhaal?

De bevingsproblematiek veroorzaakt niet alleen schade aan huizen, maar ook aan levens van mensen. Veel mensen raken uit evenwicht doordat de bevingsproblematiek, naarmate deze langer aanhoudt, steeds meer gaat drukken op het 'gewone' leven. Er kan sprake zijn van verlies van veiligheid, van vertrouwen en van veerkracht.

Door wat je meemaakt kunnen er vragen gaan spelen die gaan over wat voor jou het leven de moeite waard maakt. Soms zijn dit soort vragen bewust aanwezig, soms treden ze minder op de voorgrond.

Geestelijk verzorgers ondersteunen bij deze vraag, luisteren naar je verhaal en helpen je ervaringen te ordenen. Samen kunnen we zoeken naar wat je kracht en inspiratie kan geven, aansluitend bij je eigen overtuigingen en ervaringen in het leven.

Wij hebben een neutrale en onafhankelijke positie, dat wil zeggen: we zijn niet gebonden aan de overheid of de NAM, welzijnsorganisaties of levensbeschouwelijke organisaties. Gesprekken met ons kunnen bij je thuis, in onze Proatbus of telefonisch plaatsvinden en zijn kosteloos en vrijblijvend.



Geestelijke Verzorging  
AARDBEVINGSGEBIED GRONINGEN

[www.gvagroningen.nl](http://www.gvagroningen.nl)  
[info@gvagroningen.nl](mailto:info@gvagroningen.nl)  
050 211 54 74

## VOOR EEN VEILIG THUIS

Bij toepassing van het totale QuakeShield systeem  
schadelast beperkend



**BENIEUWD NAAR DE  
MOGELIJKHEDEN VOOR  
UW WONING?**

Bel ons dan voor een  
vrijblijvende afspraak in de  
Postkoamer in Ten Post!  
Meer informatie:

[www.toekomstbestendig-in-groningen.nl](http://www.toekomstbestendig-in-groningen.nl)

- ✓ Innovatieve oplossing voor aardbevingsbestendig bouwen
- ✓ Snelle en eenvoudig installatie
- ✓ Zeer geschikt voor bestaande (karakteristieke) bouw
- ✓ Niet inleveren op leefruimte
- ✓ Van Groningers, voor Groningers



**QuakeShield**  
Innovative seismic retrofit solutions

0594 - 283 591 • [info@quakeshield.com](mailto:info@quakeshield.com) • [www.quakeshield.com](http://www.quakeshield.com)

Initiatiefnemers:

**SealteQ**  
BESCHERM T EN BEHOUDT

Koninklijke  
**oosterhofholman**



## Parlementaire enquête:

# De onderste steen boven?

Zou het er nu echt van komen: die parlementaire enquête? Al jaren maakt de GBB zich hard voor een diepgaand en breed onderzoek naar de gaswinning en de desastreuze gevolgen voor de Groningers. Maar pas op 5 maart 2019 werd de motie Van der Lee "dat een parlementaire enquête naar de gaswinning in Groningen wenselijk is" met algemene stemmen aangenomen. Wel werd de start afhankelijk gemaakt van de versterkingsoperatie (op stoom) en de schadeafhandeling (de start van het IMG). Voor sommige partijen gaf dat de garantie dat het onderzoek in ieder geval niet vóór de Tweede Kamerverkiezingen van volgend jaar maart zou plaatsvinden.

### Voorstel instellen tijdelijke commissie Aardgaswinning Groningen

Nu - anderhalf jaar ná de motie Van der Lee - gaat de voorbereidingscommissie eindelijk van start. Wat gaat de commissie voorbereiden en uitwerken?

Allereerst luidt de opdracht: 'waarheidsvinding'  
 • liever grondig dan snel met de hoop dat het resultaat "bijdraagt aan het herstel van het vertrouwen van de Groningers".

Volgens het voorstel moet het gaan over de gaswinning, de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie. Met aandacht voor de oorspronkelijke afspraken met private partijen als de NAM en de vormgeving van het 'Gasgebouw':

- Hoe lagen en liggen de verantwoordelijkheden en de aansprakelijkheid van de verschillende deelnemers?
- Hoe zit het met het opschrijven van de gaswinning in 2013 kort na de beving in Huizinge en de adviezen om de gaswinning af te bouwen?
- Wat waren de argumenten en de afspraken

voor de versnelde afname van de winning?

- Hoe is de schadeafhandeling gelopen in de afgelopen jaren, ook toen het nog een zaak van private partijen was?
- Hoe zit het met het geld: wat was de opbrengst en wat is daarvan al dan niet teruggegaan naar Groningen?
- Wat zijn de gevolgen voor de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van de Groningers?
- Er moet helderheid komen over de rol van het kabinet, van het parlement, van gemeenten en provincie, van private partijen als NAM, EBN, Shell en Exxon. Datzelfde geldt voor de rol van adviseurs als het SodM, het KNMI en de Mijraad.
- Wat is er gedaan met de adviezen, met het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid?
- Wat is de rol van de binnen- en buitenlandse contracten in relatie tot de prognoses en



afspraken rond de jaarlijks te winnen hoeveelheid gas?

Uit dit alles - zo gaat het voorstel verder - moeten 'lessen voor de toekomst' worden getrokken. Die kunnen dan gebruikt worden bij toekomstige mijnbouwactiviteiten. En ze moeten ook de vraag beantwoorden hoe de samenleving het beste kan reageren op "een dergelijke langzaam ontwikkelende crisis".

Voordat het resultaat er ligt, stroomt er nog wel wat gas uit de bodem. De tijdelijke commissie is in september gestart en heeft dan naar schatting een half jaar nodig om de onderzoeksopzet uit te werken. Dan zijn er verkiezingen. Daarna zou het onderzoek moeten starten. Het resultaat daarvan laat dus nog wel even op zich wachten.

Wordt vervolgd...

De tijdelijke commissie bestaat uit: Tom van der Lee (Groen Links) voorzitter, Stieneke van der Graaf (ChristenUnie) onder-voorzitter, Dennis Wiersma (VVD), Anne Kuik (CDA), Kirsten van en Hul (PvdA), Peter Kwint (SP), Tjeerd de Groot (D'66), Roy van Aalst (PVV).

## Oproep

Welke vragen mogen in de parlementaire enquête niet ontbreken?

Mail jouw suggesties naar:

[contact@groninger-bodem-beweging.nl](mailto:contact@groninger-bodem-beweging.nl)

Wij bundelen de vragen en zorgen er voor dat ze bij de tijdelijke commissie en de enquêtecommissie op tafel komen.

### Vragen vanuit Groningen

Elk onderzoeksresultaat staat of valt met het stellen van de goede vragen.

Tot nu toe heeft de GBB zich hard gemaakt voor een breed onderzoek met antwoord op vragen als:

- Hoe zaten en zitten de contracten tussen Rijk, Shell en Exxon in elkaar vanaf 1963, welke rechten en plichten zijn toen en later verdeeld?
- Vanaf wanneer was het bij het Rijk, de NAM, Shell en Exxon bekend dat de gaswinning bevingen zou gaan veroorzaken?
- De beving van Huizinge in 2012 en toch ging de gaskraan verder open: waarom was niet eerder ingezet op een snellere daling van de gasproductie?
- Waarom werd de versterking van woningen in 2018 ineens stopgezet?
- Wat zijn de toezeggingen van minister Wiebes richting Shell en Exxon, toen besloten werd de gaswinning te stoppen?

Zo zijn er nog veel meer belangrijke vragen te stellen. Je mag verwachten dat de voorbereidingscommissie en de enquêtecommissie ook hun oor te luisteren leggen bij alle ervaringsdeskundigen: de Groningers. Daar kunnen we zelf een begin mee maken door alvast vragen te verzamelen.

# De NCG: de Nationale Crisisaanpakker Groningen?

Groningen wacht al zo lang op een versnelling van het versterkingsproces en een crisisaanpak. De NCG is als uitvoeringsorganisatie voor de versterking dé centrale spil en liet in onze vorige krant weten 'aan de slag te gaan'. Er is nu een Wet Versterking Groningen aangenomen, gaat dat helpen?

### Critical Review - de theorie

In juni verscheen Critical Review #5: een analyse van de benutting van kennis in de versterking. Het rapport is gemaakt in opdracht van de NCG en de totstandkoming werd georganiseerd door de Rijksuniversiteit Groningen. De Review komt tot de volgende vernietigende conclusie:

- "Alle modellen en het voortdurende zoeken naar betere modellen en voorspellingen maken een versnelling van het (versterkings) proces onmogelijk". De HRA (gebruikt voor de prioritering van de te onderzoeken panden) is ongeschikt voor het doen van uitspraken over de veiligheid van panden.
- Ook de NPR helpt allerminst: elke nieuwe NPR leidt tot nieuwe ongelijkheid en maatschappelijke onrust en ontwrichting.
- De kosten van het beoordelingscircus staan in geen verhouding tot de kosten van de daadwerkelijke versterking. Het onderscheid tussen versterking (herstel fundamentele schade) en schade (herstel zichtbare schade) is slechts een theoretisch onderscheid.

Bovenal laat de review een beeld zien van twee gescheiden werelden: die van het systeem tegenover die van de burger. "Aan de ene kant de systeemwereld van beleid, wetgeving en technische kennis (...). Aan de andere kant een leefwereld waarin nauwelijks meters worden gemaakt en burgers er volgens onderzoek van de RuG, 'geen jota' meer van snappen." Die kloof moet worden gedicht. Door wie? "De politiek zal een stap moeten zetten die de zoveelste uitkomst van het zoveelste model overstijgt".

### De NCG en de Critical Review

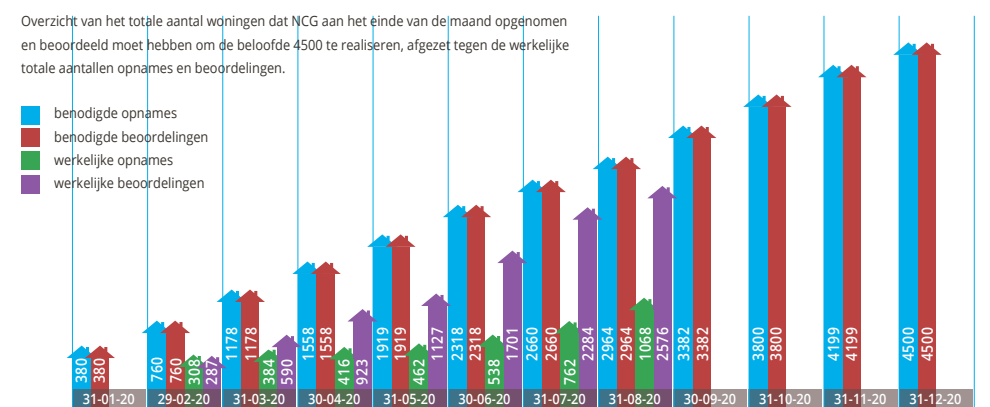
Wat vindt de NCG hiervan en is het aanleiding om de huidige aanpak aan te passen? Het antwoord van de NCG is teleurstellend:

"De versnelling van het versterkingstraject en de regie meer in handen leggen van de eigenaar is in 2019 al in gang gezet. We denken de effecten te gaan zien vanaf eind 2020. Met deze gewijzigde aanpak hopen we ook de kloof tussen systeem en burger te verkleinen. De review is niet de aanleiding geweest om de aanpak te wijzigen, maar heeft wel bevestigd dat we met gewijzigde aanpak op de goede weg zijn", aldus de NCG.

Over het conflict tussen systeem- en leefwereld: "Door de NCG per 1 januari 2020 in te zetten als dé uitvoeringsorganisatie in het versterkingstraject, hopen we vanaf nu meer voortgang te kunnen maken en meer duidelijkheid te kunnen bieden aan de eigenaars/bewoners." Dat gebeurt dan met de zo vaak genoemde toverformules als de Bouwimpuls, met het werken met Typologieën, met ruimte voor eigen initiatief en zondig via oplossingen zoals voor Opwierde en de Zandplatenbuurt. Dat laatste is mooi - vooral voor de betrokken bewoners - maar het blijven reparaties achteraf. De NCG gaat in essentie gewoon op dezelfde voet door zonder het systeemmoeras zelf te dempen.

### De praktijk

Wat laat de praktijk zien? Daarvoor gaan we te rade bij het dashboard



van de NCG (<https://www.nationaalcoördinatorgroningen.nl/over-ons/dashboard>) en ons eigen voortgangsoverzicht van opnames en beoordelingen dat daarop is gebaseerd.

Volgens de gemeentelijke versterkingsplannen moeten er dit jaar 4000 adressen opgenomen en beoordeeld worden. De beoordelingen liggen enigszins op schema, maar de opnames lopen flink achter. Pas een derde is gedaan. Van de 500 extra plekken voor Opname op Eigen Verzoek zijn er ongeveer 370 vergeven, waarvan bij 22 een opname heeft plaatsgevonden. Dit alles met nog een kanttekening: de betrouwbaarheid van de cijfers is nog niet gegarandeerd. Er worden nog administratieve correcties doorgevoerd waardoor een vergelijking met eerdere jaren niet goed mogelijk is. Tot op heden houdt de NCG vol dat zijn taakstelling van 4000 (plus 500) gehaald wordt. De daadwerkelijke versterking schiet niet op.

Slechts 5% is in de afgelopen jaren versterkt: 1.194 huizen waarvan 977 van woningcorporaties. In dit tempo hebben we nog 20 jaar te gaan.

Bij 'de burger voorop' - 'de regie meer in handen van de eigenaars' - is de praktijk weerbarstiger dan de mooie woorden die steeds weer worden gebruikt. De miscommunicatie bij de Zandplatenbuurt (Delfzijl) en in Woltersum zijn daar trieste voorbeelden van.

De NCG is dé uitvoeringsorganisatie voor de versterkingsoperatie en daarmee dus de organisatie die de noodzakelijke crisisaanpak moet dragen.

Maar is de NCG in de praktijk nu de Nationale Crisisaanpakker Groningen?

Nee, daar is iets heel anders voor nodig. Maar wanneer gaat dat er van komen? Het is de vraag of de Wet Versterking Groningen gaat helpen. Want waar geen wil is helpt geen wet.

Het waren niet de minste deelnemers aan de Critical Review: o.a. Gerard Beukema (burgemeester Delfzijl), Henk Mulder (gemeentesecretaris Midden-Drenthe), Raphaël Steenberg (TNO, Universiteit Gent), Roelien Kamminga (BZK), Susan Top (GGB), Theodor Kockelkoren (SodM), Tom Postmes (RUG) o.l.v. Willem Derksen en Mariëlle Gebben



# Waardedalingsregeling: Hoe en waarom?

**Per 1 september is het IMG begonnen met het uitvoeren van de waardedalingregeling. Met deze regeling krijgen woningeigenaren in het aardbevingsgebied een vergoeding voor de waardedaling van hun woning over de periode 16-8-2012 (de aardbeving van Huizinge) tot 1-1-2019.**

**In het volgende gebied is de waardedalingregeling van toepassing:**



## Aanvragen

De regeling is per 1 september 2020 als eerste opengesteld voor huiseigenaren in de gemeenten Loppersum en Appingedam. Per 1 november volgen de gemeenten Het Hogeland en Groningen. Per 1 januari 2021 volgen de andere gemeenten. De regeling kent geen einddatum, men kan dus over een paar jaar nog steeds aanvragen.

Aanvragen moet digitaal, via DigiD met sms-authenticatie.

**Tip 1:** Geen DigiD? Iemand anders machtigen kan op <https://machtigen.digid.nl/>

**Tip 2:** Let op: In de aanvraagprocedure wordt gevraagd om het percentage eigenaarschap. Als je huis gezamenlijk eigendom is, moet je dus ieder apart voor 50% een aanvraag doen. Verwacht wordt dat er uiteindelijk rond de 120.000 woningeigenaren een aanvraag zullen indienen.

## Hoogte

De waardedalingregeling is een generieke regeling. Dat betekent dat de hoogte met een model bepaald wordt, in dit geval het model van Atlas

voor Gemeenten. In het model wordt gerekend met aardbevingen met een minimale grondsnellheid. De hoogte van de uitkering is 2,72% (het zogenaamde imago-effect) plus 0,92% maal het aantal bevingen. En het zo berekende percentage wordt genomen over de WOZ-waarde van 1-1-2019. Als de woning in de periode 16-8-2012 tot 1-1-2019 verkocht is, gaat de berekening iets anders. De verkoper krijgt dan 2,72% plus 0,92% maal het aantal bevingen tijdens zijn of haar eigenaarschap, de koper krijgt alleen 0,92% maal het aantal bevingen tijdens zijn of haar eigenaarschap. En in deze berekening wordt het percentage berekend over de verkoopprijs. De uiteindelijke uitbetaling wordt in alle gevallen verhoogd met de wettelijke rente, 2%, vanaf 1-1-2019.

## Vragen?

**Tip 3:** Het IMG geeft op haar website veel uitleg: <https://www.schadedoormijnbouw.nl/waardedalingregeling>

Daar staan ook rekenvoorbeelden.

Op de website van het IMG staan ook de tijden en plaatsen van inloopsprekuren.

## Besluit

Op de aanvraag neemt het IMG binnen 8 weken een besluit. Omdat het IMG een zelfstandig overheidsorgaan is, is tegen dit besluit het aantekenen van bezwaar mogelijk. Wordt dit bezwaar niet naar wens afgehandeld dan is beroep mogelijk.

## Finaal karakter

De waardedalingregeling heeft een finaal karakter. Dat betekent dat er bij toekomstige waardeverandering niet nogmaals een beroep op kan worden gedaan. Er wordt vanuit gegaan dat de woningmarkt sinds 1-1-2019 redelijk gestabiliseerd is. De regeling kan nog worden aangepast, bijvoorbeeld na een nieuwe, zeer zware aardbeving.

## Scheuren

De waardedalingregeling gaat alleen over de waardedaling van de woning. De regeling staat dus volledig los van fysieke schade aan het huis. Nieuwe scheuren kunnen gewoon gemeld worden bij het IMG.

## Aansprakelijkheid NAM

Het IMG handelt met de waardedalingregeling de aansprakelijkheid van de NAM 'publiek' af. Dat betekent dat de eigenaren die al tot overeenstemming met de NAM zijn gekomen, bijvoorbeeld na verkoop via de waarderegeling van de NAM, er geen beroep op kunnen doen.

**Tip 4:** De GBB vindt dit onrechtvaardig, omdat mensen vaak gedwongen moesten verkopen, en daardoor een groot verlies hebben geleden, terwijl de waarderegeling van de NAM "zeer zuinig" was. De GBB onderzoekt mogelijkheden om in deze gevallen het verschil alsnog uitbetaald te kunnen krijgen.

Houd de nieuwsbrief van de GBB in de gaten! Ook degenen die als particulier, of gezamenlijk via de Stichting WAG, een civiele procedure hebben lopen tegen de NAM, kunnen geen beroep op de waardedalingregeling doen. Voor degenen die meedoen met Stichting WAG loopt nu de zogenoemde schadestaatprocedure, waarin uiteindelijk de rechter de hoogte van de schade vaststelt. Deze procedure kan nog 1 of 2 jaar duren.

**Tip 5:** Doorgaan met de procedure van de WAG of stoppen en bij het IMG aanvragen?

De Stichting WAG heeft op haar website in Nieuwsbrief 26 de voor- en nadelen op een rij gezet, zie <https://www.stwag.gr/>. De nieuwsbrief staat rechtsboven.

Het IMG (en de NAM) baseert zich voor de waardebeoordeling op de Atlas voor Gemeenten, de Stichting WAG op het model van Invisor, dat tot iets hogere uitkomst leidt. Mocht de rechter bepalen dat Invisor een beter model is, dan zal IMG de uitkeringen aanpassen.

## Bedrijfspannen

De generieke waardedalingregeling is er nu alleen voor woningen. Voor bedrijfspannen wordt later een specifieke regeling ingericht.

**Tip 6:** Zit in de WOZ van 1-1-2019 ook overloop met een bedrijfspand? Meld het bij het IMG. Tekenen zo nodig later bezwaar aan.

## Bijzondere situaties

Er kunnen allerlei oorzaken zijn waardoor de uitkomst van de waardedalingregeling niet overeenkomt met het werkelijk verlies dat aan de gaswinning is toe te schrijven. Dien zo nodig later een bezwaarschrift in tegen het besluit. Ook kan het zijn dat de WOZ niet klopt.

**Tip 7:** Is de WOZ van 1-1-2019 verlaagd door de gemeente wegens schade? Meld het bij het IMG. Dien zo nodig later een bezwaarschrift in.

**Tip 8:** Is de WOZ van 1-1-2019 onbetrouwbaar omdat de woning in een sloop-nieuwbouw- of versterkingstraject zat? Meld het bij het IMG. Tekenen zo nodig later bezwaar aan.

**Tip 9:** Is er geen WOZ meer, omdat het huis al gesloopt is? Meld het bij het IMG. Tekenen zo nodig later bezwaar aan.

## Hulp nodig?

**Tip 10:** Er is altijd Stut-en-Steun, voor onafhankelijke en gratis ondersteuning.

<https://www.stutensteun.nl>, [welkom@stutensteun.nl](mailto:welkom@stutensteun.nl), 050-2112044

## Beloofte maakt (steeds meer) schuld

**"(...) Mensen die in een huis wonen dat versterkt moet worden, mogen op meer urgentie rekenen (...)."**

Dit was te lezen in de troonrede van vorig jaar. Vijf jaar lang de ene na de andere belofte.

Beloftes maken schuld en die schuld stapelt zich steeds verder op. Het zou zo mooi zijn als al die beloftes nu eindelijk worden ingevuld. Daarom gaven wij vorig jaar in de 12e GBB krant alvast een voorzet voor de troonrede van dit jaar. Ervan uitgaande dat er vaart gemaakt zou worden.

"De gaswinning in Groningen stopt. De aanpak van de gevolgen in Groningen is met de inspanningen van alle betrokkenen op stoom gekomen. Samen met de nog noodzakelijke versterking van huizen en andere gebouwen is de schadeafwikkeling teruggebracht tot een simpele, rechtvaardige en ruimhartige aanpak die het komende jaar verder zal worden doorgezet. Gedupeerden weten waar

ze aan toe zijn. Deze aanpak is een voorwaarde voor het noodzakelijke herstel van vertrouwen. Ook de invulling van de visie- en planvorming van het Nationaal Programma Groningen gaat zorgen voor een duurzaam draagvlak voor alle noodzakelijke ingrepen in de woonsituatie en de leefbaarheid in deze provincie. Uniek - en een voorbeeld voor gelijksoortige programma's - is de inzet en betrokkenheid van de inwoners, niet alleen bij de planvorming. Zij hebben ook een doorslaggevende stem gekregen in de besluitvorming. Bedrijven als Shell vullen de benodigde middelen met substantiële bedragen aan zonder voorwaarden vooraf. Groningen is hét voorbeeld geworden hoe te komen tot duurzame innovatie op het gebied van de energietransitie en de leefbaarheid."

## We zijn een jaar verder.

En wat lezen we in de troonrede van 2020?

"De regering realiseert zich hoe cruciaal in het publieke domein het vertrouwen is in het hande-



len van de overheid zelf. De overheid moet naast mensen staan, niet tegenover mensen. Daarom is het zo belangrijk dat de inwoners van Groningen die door de aardbevingen zijn getroffen zo snel mogelijk kunnen rekenen op herstel van de geleden schade en versterking van hun huizen, en is de regering er alles aan gelegen de gedupeerde ouders in de toeslagenaffaire snel te compenseren." Niet alleen de gedupeerde ouders in de toeslagenaffaire kunnen gezien de ervaringen in Groningen hun borst alvast nat maken. Ook een snelle oplossing voor Groningen lijkt met deze woorden nog heel ver weg.

Want dat vertrouwen in de overheid is zo langzamerhand na zes troonredes en nog heel veel meer jaren wel achter de horizon verdwenen. De enige manier om nog iets van dat vertrouwen terug te winnen: eindelijk doen wat je al die jaren hebt beloofd. En daarvoor nu alles uit de kast halen. En zelfs dat staat ergens in de laatste troonrede: "... want perspectief voor de toekomst begint altijd in het hier-en-nu" - ingewikkeld Haags voor "nait soez'n, moar down".

Tot volgend jaar...

**uitstel wordt afstel  
we zijn alsmat in gesprek  
wat blijft is aflat**



## Interview met 'Pluis'

# De man achter de cartoons in de GBB-krant



**“De traditie van cartoons tekenen gaat ver terug. Al jong was ik geïnteresseerd in politieke prenten en begon tekeningen te sturen naar het satirisch weekblad ‘Opstoot’. Het was leuk als mijn tekening erin stond! Met mijn opleiding aan de kunstacademie, kan ik alles op teken- en schilder gebied, niet alleen cartoons”, vertelt ‘Pluis’, politiek tekenaar en illustrator.**

“Via politiek tekenaar voor ‘Lawine’, de linkse stadskrant van Groningen, ging ik de boer op met mijn cartoons en werd ik aangenomen als politiek tekenaar voor de Winschoter Courant. Na de Drents-Groningse pers en het Dagblad van het Noorden komen de cartoons nu in het Nederlands Dagblad (twee per week) en de Telegraaf (vijf per week), al met al zeven cartoons per week. Daarnaast nog los/vast werkzaamheden voor Dagblad van het Noorden en als illustrator voor enkele vakbladen (o.a. Zorgvisie). Een periode in het verleden deed ik

er reclamewerk naast, totdat de anonimiteit ervan me niet langer beviel. Nu ben ik geheel vrij in mijn onderwerpkeuze; het enige dwingende is de deadline.”

### Humor mag best hard zijn

“Mijn cartoons zijn gebaseerd op de actualiteit, het nu. Cartoons moeten scherp zijn en een lach teweegbrengen. Een politieke voorkeur laat ik niet blijken in mijn cartoons. Voor de gasdossier cartoons haal ik vaak Wiebes onderuit en de NAM ook. De humor mag best hard zijn, maar niet verbitterd. Dat maakt het de laatste tijd wel wat lastig om inspiratie te vinden op dit onderwerp.

Het was niet altijd makkelijk om het goede beeld te vinden; tegenwoordig weet ik dat mijn aanpak, de krant lezen voor inspiratie uit de actualiteit en dan associatief gaan zitten denken, tot het idee komt. Als het beeld er is, is het vinden van de goede tekst soms nog een hele puzzel, vooral als net na de deadline me de echt goede tekst te binnen schiet. Soms duikt de tekening al op net na het ontwaken, nog na-soezend in bed. Ik teken altijd met muziek erbij, een breed scala aan melodieuze pop, reggae en andere wereldmuziek.”

### Wat is je favoriete cartoon?

“Die moet ik nog maken!” Als ik nu moest kiezen zijn er wel vijftig die in aanmerking komen. Wel heb ik een supersucces cartoon gemaakt over Erdogan die vanaf zijn apenrots

de Europese persvrijheid nadrukkelijk naar zijn hand tracht te zetten. Die cartoon ging de hele wereld over en is onder andere gepubliceerd in de Washington Post; hij is op internet nog steeds te vinden.”

### Wat maakte dat je cartoons ging maken voor de Groninger Bodem Beweging?

“Ik was al langer actief op de Facebookpagina ‘Houd Groningen Overeind’, waar ik vaak cartoons op zette. Daarnaast maakte ik tekeningen voor de actie met Freek de Jonge voor de petitie ‘Laat Groningen niet zakken’. Voortdurend werd ik gevraagd op dit onderwerp; het sprak mensen aan. Via social media krijg ik veel reacties over de schandalige behandeling van Groningers. Dat aardbevingen in dit gebied al veel langer voorkomen ervaar ik zelf ook al zo’n twintig jaar, wanneer mijn bed weer eens trilt.



Al eerder had ik contact met de GBB en deelde de verontwaardiging over de onrechtvaardigheid van de behandeling van degenen die de dupe zijn van wat Nederland zo rijk heeft gemaakt. Mijn verontwaardiging over de voortgaande negativiteit van elke nieuwe wending, zowel vanuit Den Haag als van de NAM – eerst de botte Kamp, daarna Wiebes van wie zijn aanvankelijk mooie praatjes snel veranderden in een even starre houding, maken me kwaad. Dat doen ook de halve waarheden van Wiebes. Nooit wordt hardop gezegd dat de NAM, en dus het geld, bepaalt; niet de overheid. Het jarenlange getraineerde, de herhaling van zetten en de onwil de Groningers serieus te nemen, maken het me tegenwoordig moeilijk om nog inspiratie te vinden voor nieuwe cartoons.

Nog steeds laten de bestuurders de Groningers in de steek en ze zorgen niet dat Groningers terugkrijgen wat ze ooit hadden. Ook de lokale bestuurders laten hun mensen in de steek; juist zij zouden gezamenlijk een vuist moeten maken. De meeste volksvertegenwoordigers nemen het niet echt op voor hun burgers en maken zich niet hard genoeg voor een rechtvaardige behandeling. Een type als Fré Meis wordt in de gasellende node gemist, dan was het wellicht anders gegaan!

### Heb je nog wel vertrouwen in de democratie?

“Zolang er geen betere staatsvorm voorhanden is, is het antwoord een volmondig ‘Ja!’”

# De bewoner centraal - één aanpak - doorpakken

**Het leek soms tegen heug en meug te gaan, toch werden vóór de zomer alle gemeentelijke versterkingsplannen vastgesteld en kon de NCG aan het werk.**

Daarna begon het wachten: op een akkoord tussen de regio en het rijk over een betere en snellere aanpak van de totale versterking, op het Meerjaren Versterkingsplan van de NCG en op de definitieve versie van de Tijdelijke Wet Groningen. Die wet kan allesbepalend zijn voor hoe het de komende jaren verder gaat in Groningen.

En toen werd het zomer. Op het bestuurlijke vlak werd het stil. Met uitzondering van miscommunicaties. Na heel veel gepraat kwam er toch duidelijkheid en perspectief voor #EnWijDan in Opwierde (Appingedam) en voor de Zandplatenbuurt (Delfzijl). De ongelijkheid daar was zelfs door de minister niet uit te leggen. Verder waren er nieuwe bevingen, maar nog geen akkoord. Ondertussen verschenen verschillende publicaties die één ding gemeen hadden: het gaat zo niet goed, het moet nu beter en het kan ook beter.

### Crisisaanpak is een mantra geworden

Elders in deze krant schrijven we over de ontluisterende analyse van de Critical Review. In augustus pleitten Sandra Beckerman (SP) en Henk Nijboer (PvdA) in het Manifest voor Groningen voor een crisisaanpak met één verantwoordelijke organisatie. Zoals ook al zo vaak door de GBB is bepleit. Het Groninger Gasberaad komt met Boudel op Rieg, een lijvig en huiveringwekkend document, dat vanuit alle gezichtshoeken

laat zien wat er mis is gegaan en wat er nog steeds mis gaat. Ook zij pleiten voor het teruggeven van de regie aan de bewoners. Er moet één integraal herstelplan komen voor schade, versterken en verduurzamen en één organisatie als aanspreekpunt voor woningeigenaren: het IMG. Ook één van de belangrijkste adviseurs van de ministers, het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), laat van zich horen - en hoe. Hun halfjaarsrapportage laat geen spaan heel van het versterkingsproces: in het gunstigste geval duurt het nog 20 jaar voordat alle huizen zijn versterkt. Dus pleiten zij (opnieuw) voor een crisisaanpak met ‘de bewoner centraal’ én voor één organisatie. Omdat voor het SodM de focus op veiligheid ligt, denken zij aan de NCG. Een crisisaanpak, één organisatie, de bewoners aan het stuur, het proces in een hogere versnelling - het is een mantra geworden. Van wie komt nu het verlossende woord?

Nog niet van de Tweede Kamer. De Tweede Kamercommissie van EZK vergaderde 10 september weer. Alle vragen, kritische opmerkingen, schrijnende gevallen werden geduldig door beide ministers beantwoord. Om vervolgens met twee kluitjes in het riet te worden gestuurd: de ‘constructieve gesprekken’ met de regio die binnenkort resultaat en duidelijkheid gaan opleveren en ook: de definitieve versie van de Tijdelijke Wet Groningen komt er aan.

### Wiebes als invoelende regelneef

Ook de uitspraken van de kant van de ministers waren niet hoopgevend. Voor minister Ollongren is de crisisaanpak “de mensen duidelijkheid geven” - tja, dat is een mooi

doel, maar nog geen aanpak. En wat betreft die ene organisatie: “Ik denk niet dat we met nóg een reorganisatie tempo brengen in het traject. Ik denk wel dat er heel goed moet worden samengewerkt en dat mensen niet de dupe morgen worden van hoe we het hebben georganiseerd.” Wiebes speelde vooral de beweeglijke en invoelende regelneef (daar ga ik verder naar op zoek, ik dacht zelf ook dat het eenvoudig en simpel kon, maar ja...).

Begin oktober ligt er ondanks de ‘constructieve gesprekken met de regio’ nog geen akkoord. Wel schrijven GBB en Gasberaad een brandbrief aan de ministers waarin zij nog eens hameren op de ‘bewoner centraal’, op één aansturing, op een aanpak met een ruim mandaat. “Een verdere integratie en naar elkaar toegroeien van schadeherstel en versterken is onvermijdelijk”. Het SodM ondersteunt het pleidooi per omgaande. Bestuurlijk blijft het verder doodstil; veel geblaait in achterkamertjes, met weinig wol als resultaat. Naar buiten toe mooie woorden, de inwoner moet aan het stuur, maar wie stuurt op dit moment? EZK, BZK, de Kamer, de CdK, de gemeentebestuurders? Of de NAM door alsmaar op de rem te trappen als het gaat om betalen. Inmiddels hebben de ministers Ollongren en Wiebes de Tweede Kamer per brief laten weten tot één organisatie over te gaan.



Ondertussen wordt wat onuitlegbaar is her en der gerepareerd. Vraag niet hoeveel overleg en gedoe dat weer kost. Voor de betrokken inwoners heel belangrijk, maar voor het proces zijn het druppels op een gloeiende plaat.

### Pervers belang bij tijdrekken

Een aantal partijen - ministeries, de NAM - heeft een pervers belang bij het tijdrekken. Hoe langer het duurt hoe goedkoper de ‘oplossing’ wordt. Het wordt toch steeds veiliger in Groningen? Het bestuurlijke tegenspel vanuit de regio blijft te zwak. Er lijkt niemand te zijn die de verantwoordelijkheid voor een duurzame aanpak en oplossing op zich neemt en doorpakt. En duurzaam betekent dat maatschappelijke organisaties als GBB en Gasberaad gehoord worden en worden meegenomen. En dat er echt geluisterd wordt naar inwoners. Een akkoord gaat alleen werken als het ook gedragen wordt door de inwoners en hun maatschappelijke organisaties.

**trouw is een oud woord  
vertrouwen een wankel goed  
mist maakt alles stil**



Neem het samen met ons op  
tegen een van de machtigste  
bedrijven ter wereld

## Steun onze klimaatzaak tegen Shell

[klimaatzaakshell.nl](http://klimaatzaakshell.nl)

  
**milieudefensie**  
voor veranderaars

 **KOSTER**  
GLAS EN KOZIJNEN

Select  
Windows  
Partner

Hulp bij het  
verbouwen van  
uw woning?

Maak een afspraak voor  
een kozijnadvies op maat!

Deze kozijnen monteren? Wij zoeken ervaren kozijnmonteurs!  
Kijk op [koster-glas-kozijnen.nl/monteurs](http://koster-glas-kozijnen.nl/monteurs)

[Koster-glas-kozijnen.nl](http://Koster-glas-kozijnen.nl)

Lavendelweg 19 T 050 571 49 15  
9731 HR Groningen E [info@koster-glas-kozijnen.nl](mailto:info@koster-glas-kozijnen.nl)

Openingstijden showroom

Ma 13:00 - 17:00u  
Di - vr 09:00 - 17:00u  
Zaterdag 10:00 - 16:00u

 **VKG Keurmerk**

SelectWindows

RAMEN | DEUREN | SCHUIFPUIEN | DAKKAPellen | ZONWERINGEN | VOUWWANDEN



## Ex-eigenaar Hotel Wapen van Leiden: **Geen pensioen door waardedaling**

“Vanaf het moment dat Kamp toegaf dat alle aardbevingen in Groningen gaswinning gerelateerd zijn, was het onmiddellijk afgelopen met de omzet,” begint Eltje Bos (73) uit Appingedam zijn verhaal. “Ik was net 65 en wilde mijn bedrijfspanden verkopen om van mijn pensioen te gaan genieten. Helaas gooide de gaswinning roet in het eten. Eind 2015 heb ik het Hotel Wapen van Leiden en de Kameleon (nu wereldrestaurant Gooday) in Appingedam met groot verlies verkocht. Zo had ik het me niet voorgesteld: na 41 jaar dag in, dag uit werken bleek mijn pensioen grotendeels verdampt, enkel en alleen als gevolg van mijnbouwschade!”

“Iedere ondernemer moet zelf voor pensioen zorgen. Vaak gebeurt dat met de verkoop van het bedrijf en/of pand. Ik wilde dat ook op die manier regelen. Daarom liet ik in 2012 twee taxaties uitvoeren; één voor de fysieke waarde van het vastgoed en één voor de economische waarde van het bedrijf. Daarna zette ik het te koop. Maar plots daalde de omzet in rap tempo. Ik heb de crisissen van 1979 en 2008 meegemaakt, maar zoals de omzet in 2013 daalde, zo had ik het nog niet gezien. Ik moest vier man personeel ontslaan. Collega-ondernemers merkten hetzelfde en niemand kon het verklaren.”

### Tekenen voor finale kwijting

“Omdat de gemeente belang had bij de verkoop, verzocht de burgemeester mij alsnog een handtekening te zetten. Natuurlijk weigerde ik. Daarna hebben de gemeente en provincie zich ermee bemoeid, waardoor de NAM alsnog een aanbod deed. Maar ze kwamen met een samenstellingsovereenkomst, waar de honden geen brood van lusten. Ik moest tekenen voor finale kwijting, ook voor mijn opvolgers. Uiteindelijk heb ik met een advocaat en Gooday met veel moeite en vertraging een overeenkomst opgesteld. De overdacht die gepland was met een gebruik



Eltje Bos: “Het onrecht heeft me gesterkt om door te gaan”

### Geen vertrouwen in onroerend goed

“In november 2013 zag ik het Raadhuis in de steigers staan. Heel vreemd, want het was net gerestaureerd. Bij navraag bleek dat de voorgevel naar voren kwam door de aardbevingen. Dus ik liep ook maar eens om mijn panden heen en zag toen allerlei scheuren. De NAM bood 40.000 euro, terwijl de aannemer 120.000 euro vroeg. Ondertussen waren er drie horecaondernemers geïnteresseerd in de panden. Maar van de bank kregen ze geen medewerking. Banken bleken door de aardbevingen totaal geen vertrouwen meer te hebben in het onroerend goed als basis voor bedrijfsfinanciering.”

“Wereldrestaurant Gooday toonde in 2015 interesse. De nieuwe taxatie lag 4,5 ton lager dan die uit 2012, maar de voorspellingen waren dat de waarde alleen maar meer zou dalen. Dus gingen we akkoord. Een van de verkoopvoorwaarden was dat de schade vergoed zou worden. Ik sprak met de aannemer af dat hij voor 100.000 euro de schade zou repareren en de NAM was bereid dat te vergoeden. Maar de tussenpersoon ging weg en daarmee was de deal van tafel. Het oorspronkelijk aanbod gold weer. Daar ging ik niet mee akkoord, maar dat betekende ook dat de verkoop niet doorging.”

kelijk afscheid in augustus, lukte pas in november. Aan een feestelijk afscheid hadden we toen geen behoefte meer, we waren op.”

“Maar ik wilde natuurlijk nog wel een compensatie voor de waardedaling hebben, dat is immers mijn pensioen. Daarom deed ik mee aan een pilot voor ondernemers. Achteraf bleek dat de pilot een initiatief was van de NAM, zodat zij meer kennis zouden opdoen om hun beleid voor de waardedaling van bedrijven in het algemeen te bepalen, niet om dat voor ons te bepalen. Wij kregen ook pas na ruim een jaar antwoord: tot onze verbijstering was er geen waardedaling geconstateerd. Toen sprong ik zowat uit mijn vel. Je kunt toch niet om mijn taxatierapporten heen? Daaruit blijkt overduidelijk dat er een flinke waardedaling is! Dit onrecht heeft me gesterkt door te gaan. Niet alleen voor mezelf, ook voor anderen. Thuis hebben we afgesproken er niet steeds over te praten, als je niet oppast word je daar samen stapelgek van. We trekken op met een andere ondernemer en waren samen juridische stappen aan het voorbereiden. Het lijkt erop dat, door de inmenging van de GBB, er nu een waardedalingregeling komt voor het MKB bij het IMG. We durven er nog nauwelijks op te hopen.”

...kikker vraagt zich af: waarom duurt alles zo lang wordt uitstel afstel?...

## Scha(n)de voor Groningen

De gasbel onder Slochteren zou langzaam leeggehaald worden. Rustig zou de Groningse bodem een halve meter dalen. Niemand zou er iets van merken. Iedereen zou winnen bij het winnen.

Dit sprookje is jarenlang door de NAM en de Staat verteld. Struisvogelpolitiek, waar Groningen tot op heden de lasten van ondervindt. Ondanks de voorkennis van gevolgen van gaswinning vóór Slochteren. Ondanks de eerdere bevingen (o.a. Assen 1986), ondanks de toenemende seismiciteit in het begin van de 21e eeuw: het duurde tot de aardbeving in Huizinge (2012), voordat min of meer erkend werd dat de mijnbouw tot schade kon leiden. En dan eigenlijk alleen nog maar door (zware) aardbevingen. Op papier was de exploitant verantwoordelijk voor de gevolgen van de winning. De NAM had de vergunning. Dat maakte het voor de Staat en de politiek gemakkelijk wijzen: daar moet je zijn voor schade. Geen woord over de medeplichtigheid van de Staat.

Vooruit: aardbevingen kunnen schade veroorzaken. Maar een mijnbouwexploitant is verantwoordelijk voor alle gevolgen. Dus ook voor de bodemdaling en voor de veiligheid van de omwonenden. De diepe reflex van de Staat en de NAM om dit te ontkennen blijft tot de dag van vandaag bestaan. Vasthouden aan het ontkennen van de mogelijke schade leidde er bovendien toe, dat alle schademelders als mogelijke (waarschijnlijke!) fraudeurs werden aangemerkt. Omdat de NAM de schade zo slecht afhandelde, heeft de Staat deze taak met frisse tegenzin overgenomen. Hiervoor bestaat nu het Instituut Mijnbouwschade Groningen, IMG. Dit Zelfstandig Bestuursorgaan is er voor de afhandeling van alle schade door de mijnbouw in Groningen. Niet alleen de schade aan panden, maar ook voor immateriële schade, waardedaling en verrassend genoeg ook voor meldingen over Acuut Onveilige Situaties!

### Veiligheid speelde geen rol

De veiligheid van de omwonenden heeft bij de gaswinning nooit een rol gespeeld (zie o.a. het rapport van de Onderzoeksraad

voor de Veiligheid 2015). De discussie over deze veiligheid heeft onderhand vele miljarden gekost. De veiligheid van de Groningers is hiermee echter vrijwel niet verbeterd. Sterker, velen zitten nog altijd met (zwaar) beschadigde huizen.

In 2015 is de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) aangesteld. Verantwoordelijk voor alle nare gevolgen van de gaswinning en de hoop voor de toekomst. Door aanhoudend gekibbel en gekonkel zijn de schadeafhandeling (nu ondergebracht bij het IMG) en de hoop op Toekomst (nu ondergebracht bij het Nationaal Programma Groningen NPG) bij de NCG weggehaald. De NCG is alleen nog maar verantwoordelijk voor de veiligheid. Een rol die is teruggebracht tot (de discussie over) het versterken van panden die het risico lopen bij aardbevingen in te storten.

### Maatwerk is vrijwel onmogelijk geworden

In 2015 werd alle verantwoordelijkheid bij 1 instelling, ja zelfs bij één persoon (Hans Alders) neergelegd, zonder dat hem enige macht werd toegekend. Nu is de verantwoordelijkheid uitgesmeerd over vele instanties en instituten, vastgelegd in strakke protocollen. Maatwerk is vrijwel onmogelijk geworden. En bij de gevolgen van bodemdaling worden al weer vraagtekens geplaatst. Komt dit wel door de gaswinning? Alles onder het motto: geen cent teveel naar gedupeerde Groningers.

De roep om de regio het zelf te laten regelen wordt luider (zie verder in deze krant). Maar ook hier ontbreekt macht. De commissaris van de Koning buigt richting Den Haag, de lokale gemeentebesturen verzuipen in samenvoegingen, herindelingen en reorganisaties, werkdruk en machteloosheid. Laten wij daar niets verwachten. Beter is om alle steun te geven aan de initiatieven van GBB en Gasberaad: die gaan in ieder geval uit van de belangen van de inwoners.

### Wie doet wat?

#### Schade

#### Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG)

- ▶ Afhandeling schadegebouwen
- ▶ Inspectie/opname
- ▶ Aanvraag waardedaling woning
- ▶ Immateriële schade
- ▶ AOS (acuut onveilige situatie)

#### Veiligheid

#### Nationaal Coördinator Groningen (NCG)

- ▶ Versterking
- ▶ Onderzoeken

#### Leefbaarheid/toekomst

#### Nationaal Programma Groningen (NPG)

- ▶ Plannen voor de toekomst



# Pelletkachels°

Stuwmeerregeling / Waardevermeerdering



De subsidie van maximaal €4000,- van de bovenstaande regeling kan worden gebruikt voor de aanschaf van een pelletkachel. (vraag naar de mogelijkheden)

per zak €5,50 / 15 KG  
Volle pallet met 66 zakken €350,-  
Thuisbezorging €25,-

Bij aankoop van een pelletkachel een buitenhaard twv. €249,-  
**GRATIS!**

Verwarmbare oppervlakte  
**61 m<sup>2</sup>**

Bij ons in de showroom kunt u meerdere modellen bekijken

Vanaf € 1295,-

Sanitair°



Waterontharder°



Zonnepanelen°



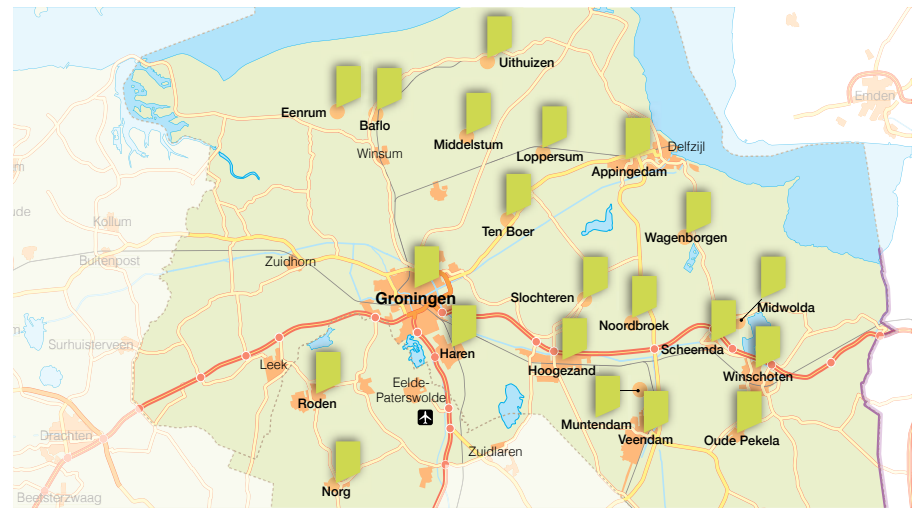
Beton Ciré°



**REINDERS**  
INSTALLATIETECHNIKEN

Korte Groningerweg 43 Foxhol  
T (0598) 392263  
E info@reindersinstallatietechnieken.nl  
www.reindersfoxhol.nl

## Woonzorg Nederland



Woonzorg Nederland is een landelijke woningcorporatie, met woningen voor 55-plussers en mensen met een beperking. We helpen u graag bij het vinden van een geschikte woning.

### Wonen, diensten en service

Woonzorg Nederland biedt u naast een comfortabele woning, ook hoogwaardige diensten en een uitstekende service. Door de samenwerking met diverse zorginstellingen, kunnen er vaak aanvullende diensten aangeboden worden. De bewonersconsulent is het eerste aanspreekpunt. Zij regelen de zaken omtrent verhuur van woningen.

**WOONZORG**  
NEDERLAND

### Wilt u meer weten?

Bewonersconsulent bereikbaar op werkdagen van 8.30 - 13.00 uur, 088 - 921 02 14

Ons woningaanbod in Groningen vindt u op [www.woonzorg.nl/groningen\\_eo](http://www.woonzorg.nl/groningen_eo) groningen@woonzorg.nl



**erfgoedloket groningen**

Het Erfgoedloket Groningen is het centrale, kosteloze informatiepunt voor bewoners en eigenaren van monumentale panden.

**U kunt nu ook bij ons terecht met vragen over karakteristieke panden.**

U vindt bij ons informatie over onderhoud en restauratie, regelgeving en procedures, financiering en subsidies. Maar natuurlijk ook over verduurzaming, schadeherstel en versterking.

Heeft u een vraag? Neem dan contact met ons op!

### Erfgoedloket Groningen

Hoge der A 5  
9712 AC Groningen

050 313 27 09

info@erfgoedloketgroningen.nl

[www.erfgoedloketgroningen.nl](http://www.erfgoedloketgroningen.nl)





# Arbiter Bodembeweging, een requiem



**De Arbiter Bodembeweging werd in mei 2016 door de NCG in het leven geroepen. De Arbiter moest uitspraak doen in (vaak langlopende) geschillen over schade tussen gedupeerde Groningers en de NAM. Geschillen waarin de NAM zich aan de afspraken zou moeten houden. Voor de functie van Arbiter werden oud-rechters aangezocht.**

In de beginfase was de Arbiter een zegen voor veel Groningers. De Arbiter paste – vooruitlopend op de wet – alvast het bewijsvermoeden toe in zijn zaken. Veel Groningers meldden zich bij de Arbiter. Er ontstonden zelfs wachtrijen. De werkdruk nam toe, het aantal Arbiters moest al snel van vijf naar zeven worden uitgebreid en uiteindelijk waren er halverwege 2019 maar liefst negen arbiters.

Veel Groningers werden de eerste jaren in het gelijk gesteld. Bij ongeveer de helft van de zaken was Vergnes de contra-expert en Groningers met Vergnes als contra-expert kregen opvallend vaak gelijk.

De NAM zinde dat niks, en huurde het weinig scrupuleuze ingenieursbureau Witteveen+Bos in. Dat kreeg de opdracht Vergnes te onderzoeken. Dus let op: alleen Vergnes werd onderzocht; niet de tientallen andere expertbureaus of contra-expertbureaus. En inderdaad, er is altijd een stok te vinden om de hond te slaan.

Per 1 september 2016 deed de NAM Vergnes in de ban. En de overheid stond het oogluikend toe – zoals de overheid altijd de kant van de NAM tegen de Groningers koos. Er waren vervolgens rechtszaken voor nodig en het duurde tot 1 mei 2018 voordat Vergnes formeel weer kon optreden als contra-expert. Begin 2018 besloot de rijksoverheid dat de gas-

winning versneld zou worden gestopt en dat “de NAM overal uit ging”. Schade kon bij de TCMG, het huidige Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG), worden gemeld. De rol van de Arbiter kwam daarmee ook te vervallen. Er waren echter begin 2018 nog 6.199 openstaande schadegevallen bij de NAM. In een onderonsje met de NAM regelden minister Eric Wiebes en commissaris van de Koning René Paas, dat deze gevallen vóór 1 juli 2018 een ‘ultiem en ruimhartig’ aanbod van de NAM zouden krijgen. Als Groningers het met dit aanbod niet eens waren, konden ze dat geschil door de Arbiter laten beslechten. Dat moest dan vóór 1 september 2018 aangemeld worden. In deze geschillen bij de Arbiter ging het dus niet langer over het bewijsvermoeden, maar over de hoogte van het aanbod van de NAM. De rol van de Arbiter werd in deze zaken een andere.

## Gesloten voor nieuwe zaken

Vanaf 1 september 2018 nam de Arbiter geen nieuwe zaken meer aan en ging men verder met het afwikkelen van de lopende zaken. Dat waren vaak langlopende, ingewikkelde zaken. De Arbiter paste zich in zijn geschiedenis steeds aan de dan geldende regelgeving aan. Toen de TCMG in zijn werkwijze vergoeding van bijkomende kosten had opgenomen, nam de Arbiter dit over. En nadat de TCMG op 22 januari 2019 het advies van het panel van deskundigen over de toepassing van het bewijsvermoeden had omarmd, volgde de Arbiter dat ook.

Het was de bedoeling dat aan het eind van het jaar 2019 de Arbiter alle zaken afgewikkeld zou hebben, maar door de complexiteit van veel zaken viel dat tegen. Wel daalde het aantal arbiters gestaag. Uiteindelijk sloot de Arbiter formeel de deuren op 1 juli 2020.

## Ongepast Salomonsoordeel

Sommige uitspraken over het ultieme aanbod van de NAM leken op een ongepast Salomonsoordeel. De NAM kwam met hun calculatiebureau JBG bijvoorbeeld uit op 5.000 euro om de schade te herstellen, de aannemer van de gedupeerde Groninger dacht dat het 10.000 euro zou moeten kosten, en de Arbiter sprak uit dat 7.500 euro voldoende was.

De laatste periode kregen bovendien de inhoudelijke zaken van de Arbiter steeds meer een hoog ons-kent-ons gehalte: de arbiter, met zijn vaste medewerkers en zijn vaste expert waren op de schouw of zitting, tezamen met de vaste NAM-advocaat en diens team met vaste medewerkers, tegenover steeds een andere gedupeerde Groninger met zijn eigen contra-expert. Vooral de rol van de expert van de Arbiter werd steeds doorslaggevender. Befaamd of berucht werd de amicale heer Everts, die als expert van de Arbiter veel zaken onderzocht en er verbazingwekkend vaak in slaagde het bewijsvermoeden te ontzenuwen.

Veel Groningers zijn de laatste jaren zeer gefrustreerd geraakt over het optreden van de Arbiter, en hebben zich verenigd in het Arbitercafé.

Ook zij begonnen de procedure met het volste vertrouwen op gerechtigheid. Nog steeds echter dragen velen van hen de grote gevolgen van een onrechtvaardige schikking of oordeel.

De Arbiter heeft nooit jaarverslagen gepubliceerd; ook is er achteraf geen evaluatie opgesteld. Hij is eigenlijk een stille dood gestorven. Wat tamelijk onwaardig is voor zo'n, zeker in het begin, waardevol en gerespecteerd instituut.

## Misselijk gedrag

De Arbiter heeft 2.290 zaken in behandeling genomen en slechts 802 uitspraken gedaan. In dat getal van 802 zijn ook tussenuitspraken meegeteld. Dat betekent dat in heel veel zaken geschikt is voordat de Arbiter tot uitspraak kwam. Dat is ook in overeenstemming met het algemene beleid van de NAM: trainieren, gedupeerden tegenwerken op alle mogelijke manieren en als ze dan eindelijk murw zijn, met de rug tegen de muur staan, geen kant meer op kunnen, een financieel aanbod doen. Onder het motto ‘Dat nemen ze dan wel aan, doodop als ze zijn’. Tekenen bij het kruisje, en tekenen voor geheimhouding.

Ook dat misselijke gedrag stond de overheid jarenlang oogluikend toe!

## Recent verschenen



### Aardgas, risico's en besluiten

Emeritus-hoogleraar omgevingspsychologie en beslissonderzoek aan de Rijksuniversiteit Groningen, Charles Vlek, heeft een zeer overzichtelijk boek gemaakt over de geschiedenis van de gaswinning en de besluitvorming erover. Hij noemt het zelf een ‘buitenparlementair onderzoek’. Acht onderzoeksvragen beantwoordt hij. Zijn twee hoofdconclusies zijn:

- ‘Men’ had de problemen kunnen zien aankomen, zeker vanaf 2000.
- ‘Men’ had een effectief veiligheidsbeleid eerder kunnen starten, zeker vanaf 2006.

“Het helder geschreven betoog is een ‘must-read’ voor een ieder die op de een of andere wijze met de gaswinningsproblematiek te maken had, heeft of gaat hebben.” (Catrinus Jepma, emeritus hoogleraar Energie en Duurzaamheid).

Auteur: Charles Vlek  
Uitgeverij Koninklijke van Gorcum Bv  
160 pagina's; €18,50

### Boudel op Rieg

Het Gasberaad heeft een indrukwekkend overzichtswerk gemaakt, met per deelonderwerp (en er zijn heel veel deelonderwerpen) een beschrijving en een beoordeling van de stand van zaken. Er zijn weliswaar een paar lichtpuntjes, maar met dit document wordt pijnlijk duidelijk hoe slecht het ervoor staat in



Groningen. Er zijn enorm veel spelers in het veld, maar het ontbreekt aan centrale regie. Er is versnippering. ‘Een probleem van velen is het probleem van niemand’, is een hoofdconclusie. Daarnaast staat niet de Groninger centraal, maar steeds zijn er procedures, processen, verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden die bepalend zijn. Het gaat te vaak om regels en regelingen en te weinig om mensen. Concrete daden blijven uit. Helderheid ontbreekt. Het Gasberaad geeft ook aanbevelingen: Tien stappen naar herstel van Groningen.

Boudel op Rieg is als pdf beschikbaar op de website van het Gasberaad: [www.gasberaad.nl](http://www.gasberaad.nl)



### Schadevergoeding voor mijnbouwschade door bodemdaling en aardbevingen

Jan van Dunné heeft de afgelopen jaren meerdere artikelen over de situatie in Groningen gepubliceerd, en deze

gebundeld in dit boek. Daarnaast is het boek aangevuld met een visie op de actuele ontwikkelingen, met name de waardedalingen van het IMG. Professor mr. J.M. van Dunné, emeritus-hoogleraar Privaatrecht aan de Erasmus Universiteit, is een echte jurist, groot kenner van de Mijnbouwwet, die ook vaak als adviseur optreedt. De teksten zijn dan ook juridisch ingestoken, bijvoorbeeld met uitweidingen over de gevaarzettingsleer of de abstracte schadeberekening. Maar hij schroomt bloemrijk en onomwonden taalgebruik niet, waardoor het – ondanks de soms moeilijke stof – bepaald aangenaam lezen is.

ISBN: 9789462512320  
Uitgeverij Paris  
290 pagina's; € 39,50



Scan voor de online route



route.industrieel.gpx

Verloren erfgoed Route In het hart van het aardbevingsgebied

SCHEUREN DOOR GRONINGEN



18,4 km.



# Drie Routes

Door het hart van het  
aardbevingsgebied



117,6 km.



37,6 km.



18,4 km.

## SCHEUREN DOOR GRONINGEN



- Aardbevingen
- Gaslocaties
- Verloren erfgoed
- Huizen die versterkt worden of in de stutten staan
- Aardbevingsbestendige dijk
- Monument
- Windmolens

De GBB stelde deze routes samen. Wij representeren meer dan 4.000 huishoudens in het aardbevingsgebied en daarbuiten. Al meer dan tien jaar zetten we ons in voor gasgedupeerde Groningers. Dit doet wij door het voeren juridische procedures, het overleggen met (lokale) overheid, het organiseren van acties, het lobbyen bij politici en door het algemeen bekendmaken van de problemen in de media en daarbuiten. **Zet je nog even een mooi plaatje van onderweg online?**

Volg en tag de GBB:

@GBBGroningen

@GBBGroningen

@groningerbodembeweging

Scan voor de  
online routes



Groninger  
Bodem Beweging

[www.groninger-bodem-beweging.nl](http://www.groninger-bodem-beweging.nl)



Foto: Bernie Benz, Grutto



# Veel positieve reacties op 'Scheuren door Groningen'

Scan voor de online route inclusief GPX

Breuklijnen Route In het hart van het aardbevingsgebied

**SCHEUREN DOOR GRONINGEN**

37,6 km.

De GBB vindt het belangrijk om mensen te informeren over de gaswinningsproblematiek in Groningen. Vaak weet men er het fijne niet van. Daarom bracht de GBB afgelopen zomer drie routes uit die door het hart van het aardbevingsgebied gaan:

**Drie Routes**  
Door het hart van het aardbevingsgebied

**SCHEUREN DOOR GRONINGEN**

Aardbevingen  
Gaslocaties  
Verloren erfgoed  
Huizen die versterkt worden of in de staat staan  
Aardbevingsbestendige dij  
Monument  
Windmolens

De GBB vindt drie routes samen. Wij representeren meer dan 4.000 huishoudens in het aardbevingsgebied en daarvoor. Al meer dan tien jaar weten we ons in onze geschiedenis. Groningen. Dit doet wij door het samen met lokale partners, het organiseren van acties, het helpen bij het oplossen van problemen en het maken van afspraken. Zet je nog even een mooi plaatje van aardbevingen?

Volg je bij de GBB:  
@GBBGroningen  
Groninger Bodem Beweging  
www.groninger-bodem-beweging.nl

Scan voor de online routes

- **Verloren erfgoed route:** Wandelroute van Loppersum naar Uithuizermeeden (18.4 km)
- **Breuklijnen route:** Knooppunten rondrit voor fietsers vanuit Loppersum (37.6 km.)
- **Rondje gas geven:** Rondrit vanuit Groningen voor automobilisten of motorrijders (117.6 km.)

Door het volgen van een route kan men kennis maken met onze prachtige provincie en goed geïnformeerd naar huis gaan. De routes leiden onder andere langs gesloopte huizen, wisselwoningen, versterkte woningen, gaslocaties, monumentale panden en kerken en rijksmonumenten.

De GBB verspreidde afgelopen zomer meer dan 8000 routebeschrijvingen bij VVV's, campings en

horecagelegenheden in de provincie. Tijdens het uitdelen werd er enthousiast gereageerd door zowel toeristen als winkeliers. Ook schrijver en programmamaker Rik Zaal vindt het een goed initiatief:

"Een erg goed idee van de onvolprezen Groninger Bodem Beweging om een aantal routes door het aardbevingsgebied voor te stellen aan reizigers die wel eens willen zien hoe het er bij staat in het zwaar getroffen Groninger land. En dan blijkt dat het niet alleen kommer en kwel is daar, maar dat er veel te genieten valt tussen de gestutte en gescheurde bouwwerken door. Van het landschap natuurlijk, dat ooit door schrijver Gerrit Krol als volgt is getypeerd: 'Het landschap is rationeel en eentonig, doch van een adembenemende

schoonheid.' Maar ook van de grootste verzameling romaanse kerken van Europa. Kerken, die dankzij de Stichting Oude Groninger Kerken allemaal te bezichtigen zijn."

**Via social media kwamen ook positieve reacties binnen:**

Bertus Douma (Leeuwarden): Vanochtend prachtige tocht gefietst; de breuklijnenroute van GBB; een aanrader!

Anouk Wortel (Groningen): "Was een leuk en gezellig rondje "Gas Geven", maar toch best wel bijzonder om te zien hoeveel mooie huizen/panden boven in de provincie naar de vernieling zijn door de aardbevingssschade. Als je hier voornamelijk in alleen de stad vertoeft, dan is het toch een beetje een "nog-iets-te-ver van je bed show"

De auto-, fiets- en wandelroute zijn digitaal op de website van de GBB te vinden en op de website van Routebureau Groningen.

**vakantiereistip**  
**het bevingsomniversum**  
**dag en nacht open**

Tekst: Lukas Koops

## Meent van der Sluis; een luis in de pels

Dit jaar is het twintig jaar geleden dat Meent van der Sluis overleed. Op 13 juli 2000, om precies te zijn. Wie was Meent van der Sluis? Sommigen noemden hem een klokkenluider, anderen een dissident. Hoe dan ook; het was een markante man, die vooral bekend is geworden door zijn niet aflatende, min of meer solistische strijd tegen de almachtige NAM. Een strijd die pas echt begon op tweede kerstdag 1986. Sociaal geograaf Meent van der Sluis was op dat moment al geruime tijd bezig met onderzoek naar mogelijke gevolgen van gaswinning, toen op 26 december van dat jaar de bodem in zijn woonplaats Assen en omgeving plotseling in beweging kwam. Het was het begin van een tot zijn dood voortdurende strijd met de NAM over de

relatie tussen gaswinning, bodemdaling en aardbevingen in Groningen en Drenthe. Van der Sluis was de eerste die het oorzakelijke verband tussen gaswinning en aardbevingen onderkende en naar buiten bracht. Dat gebeurde in een artikel in NRC Handelsblad van 22 januari 1987. Veel eerder al, in 1963, had ingenieur Willem Meiborg met grote stelligheid beweerd dat gaswinning bodemdaling tot gevolg zou hebben met grote consequenties voor de waterhuishouding. Willem Meiborg had het over bodemdaling, Meent van der Sluis vooral over aardbevingen. Van der Sluis werd geprezen vanwege zijn bevoegdheid, moed en doorzettingsvermogen, maar ook vernederd, weggezet als een charlatan en volkomen belachelijk gemaakt, vooral door

toenmalig NAM-woordvoerder Frank Duut. Uiteindelijk kreeg Meent van der Sluis gelijk. Hij heeft als politicus – hij was voor de PvdA tussen 1987 en 1999 in Drenthe lid van Provinciale Staten - de aardbevingsproblematiek op de politieke agenda gezet. In april 2017 heeft voormalig NAM-directeur Gerald Schotman Trijini van der Sluis, de weduwe van Meent van der Sluis, bezocht om haar namens de NAM zijn excuses aan te bieden voor de wijze waarop zijn bedrijf haar man destijds heeft bejegend. Een maand later heeft hij, bij de presentatie van het plan om een aardbevingsmonument op te richten langs de A7 bij Engelbert, dit publiekelijk nogmaals gedaan. Op 28 mei 2019 onthulde Jeroen Dijsselbloem het Andere Monument, dat er is gekomen dankzij de



inspanningen van de Stichting Meent van der Sluis. Wie goed kijkt ziet in de scheur, die de reuzenbaksteen in tweeën verdeelt, zijn silhouet.

In het vroege voorjaar van 2021 verschijnt over hem een biografie.

## Wordt (niet) vervolgd

September 2015 diende de GBB een aanklacht in tegen de NAM, waarin de NAM ervan wordt beschuldigd als criminele organisatie met zijn levensgevaarlijke bedrijfsvoering de levens van inwoners van Groningen te bedreigen. Het Openbaar Ministerie (OM) laat de aanklacht lang liggen. Pas met een artikel 12 procedure, afgedwongen door mr Spong, de advocaat van de GBB, gaat

het OM op bevel van de rechter in 2017 knarsetandend tot vervolging over. Vervolgens is het heel erg lang stil. Pas in de zomer van 2018 vinden een aantal getuigenverhoren plaats. Een jaar later is het onderzoek afgerond. Geheel tegen alle regels in krijgt de NAM drie maanden tijd om op het onderzoek te reageren. De slachtoffers en hun advocaten krijgen dat recht niet.

We zijn nu alweer een jaar verder en vanuit het OM is nog geen enkel geluid gehoord over de verdere vervolging van de NAM. Is het OM misschien bang, dat de NAM zijn mededaders en zijn heler er bij zal lappen? De GBB is niet van plan dit klakkeloos te laten gebeuren. Misdad mag niet lonen. Criminelen moeten worden berecht. De rechtsstaat is in het geding. Acties zullen volgen: Wordt vervolgd!



**RECHTZAAK TEGEN DE NAM**

**Nóg geen uitspraak/vervolgning...**

2015: Aangifte tegen NAM

2016: OM weigert onderzoek

2017: Gerechtshof dwingt onderzoek af

2018: Getuigen verhoord

2019: OM heeft strafrechtelijk onderzoek afgerond

2020: OM laat ons al 5 jaar wachten

BB Groninger Bodem Beweging





# BAUHAUS®

Méér dan een bouwmarkt!



#### Muurverf 'Arcticwit'

- hoogwaardig dekkend
- voor ca. 70 - 90 m<sup>2</sup>
- matte dispersieverf voor binnen
- 10 liter

27739552



**30,-!**

#### Reserveer het direct!

Reserveer je producten, zoals deze latex, nu online! In een paar minuten reserveer je de gewenste producten en kies je wanneer jij jouw bestelling afhaalt. Wij zetten alles voor je klaar, dat scheelt je veel tijd!



Sinds september 2015! ←

*Al 5 jaar lang jouw bouwspecialist, met vakkundig advies, klantgerichte services en de beste producten!*

**BAUHAUS**

Bornholmstraat 15  
9723 AW Groningen

 nl.bauhaus

## Al 5 jaar stevig met beide benen op de Groningse grond

Bij BAUHAUS Groningen weet je wat je krijgt: topservice, goed advies en echt de beste prijs! En dat al 5 jaar, zonder poespas. Veel medewerkers werken hier al vanaf het eerste uur, omdat ze hun vak verstaan en graag voor jullie het vuur uit de sloffen lopen.

Martin - Badkamerland:

"Ik begon op de afdeling ontvangst goederen en nu mag ik de klant op de sanitair afdeling helpen. Hier voel ik mij heel erg thuis. De verscheidenheid aan producten, klanten helpen oplossingen te bedenken en iets moois te maken. Zorgen dat elke klant tevreden naar huis gaat. Als het aan mij ligt ben ik hier over vijf jaar zeker nog steeds. Ik stap elke dag met een glimlach op mijn fiets naar het werk."



*Het zijn de **mensen** die BAUHAUS zo bijzonder maken*



Justin - Bouwmaterialen drive-in:

"In de Drive-In zorgen we ervoor dat de klanten alles kunnen vinden wat ze nodig hebben voor hun klus, van A tot Z. Even helpen inladen? Geen probleem. We hebben een heel goed team. Tegen mijn collega's zou ik willen zeggen: jullie doen het top, zeker in deze tijd. We laten ons niet gek maken!"

 nl.bauhaus/jubileum



**BOUWSCOOP**

"een brede blik op bouwen"

planeconomie  
milieulasten  
BIM coördinatie en controle  
bouwregelgeving  
huisvestingsadvies  
bouwkosten

www.bouwscoop.nl

**nvbk**  
Nederlandse Vereniging van Bouwbedrijven

**Eco Quaestor**  
De wereld van Bouwbedrijven

aardbevingsbestendig energieneutraal nieuwbouw verbouw

Jacob Veltman architect Winsum  
info@jacobveltmanarchitect.nl

0595 44 50 60  
www.jacobveltmanarchitect.nl

voor een financieel stabiel leven

# Budgetbeheer Eemsdelta

Budgetbeheer - Bewindvoering - Mentorschappen

Heeft u moeite met het overzien van uw inkomsten en uitgaven en bent u daardoor in de financiële problemen gekomen dan kunt u een beroep op Budgetbeheer Eemsdelta doen.

Bezoekadres: (Bezoek uitsluitend op afspraak)  
Zwet 32  
9932 AB Farmsum

Postadres:  
Postbus 313  
9900 AH Appingedam

**T:06 2018 4039**

[www.budgetbeheereemsdelta.nl](http://www.budgetbeheereemsdelta.nl)  
info@budgetbeheereemsdelta.nl

**GO4IT Hoogezand**  
Personal Training Studio  
Fit & Slank 06-29562666

**SPORTEN ONDER BEGELEIDING**  
vanaf 29,- per maand

CONTACT: Vestiging Hoogezand in voormalig postkantoor Kerkstraat, ingang achterzijde aan het Heveepad, 9601 KX Hoogezand, tel. 06-29562666, go4itdwingeloo@gmail.com, www.go4itdwingeloo.nl

**GO4IT Hoogezand**

Openingstijden: ma. t/m do. van 9.00-12.00 en van 17.00-21.00 uur.  
Vrijdag van 9.00-12.00 en van 17.00-19.00 uur. Zaterdag van 9.00-12.00 uur.

# VOOR EEN VEILIG THUIS

Bij toepassing van het totale QuakeShield systeem schadelast beperkend

**BENIEUWD NAAR DE MOGELIJKHEDEN VOOR UW WONING?**  
Bel ons dan voor een vrijblijvende afspraak in de Postkoamer in Ten Post!  
Meer informatie:  
[www.toekomstbestendig-in-groningen.nl](http://www.toekomstbestendig-in-groningen.nl)

- Innovatieve oplossing voor aardbevingsbestendig bouwen
- Snelle en eenvoudige installatie
- Zeer geschikt voor bestaande (karakteristieke) bouw
- Niet inleveren op leefruimte
- Van Groningers, voor Groningers

**QuakeShield**  
Innovative seismic retrofit solutions

0594 - 283 591 • info@quakeshield.com • www.quakeshield.com

Initiatiefnemers: **SealteQ** BESCHERMEN EN BEHOUDEN **Koninklijke oosterhof holman**

**GRUNN DESIGN**



# Is de NAM er echt tussenuit?

De NAM wordt niet moe te verklaren, dat zij geheel uit het schadeafhandelingsproces is verdwenen. Alsof het niet de taak van de NAM is, om alle veroorzaakte schade te vergoeden. Alsof de afhandeling van de schade niet van ze afgepakt is, omdat zij er zo'n potje van maakten. Die rotzooi was voor minister Wiebes reden om te zeggen, dat de NAM overal tussenuit moest.

Maar is de NAM er nu dan ook echt tussenuit? Als het over schade aan een huis gaat, veroorzaakt door een aardbeving, klopt dat ongeveer. Maar voor de rest:

Van de 6.000 "oude gevallen" hebben 4.000 schademelders aangegeven niet te vreden te zijn over de afhandeling. Doordat minister Wiebes de NAM heeft toegestaan deze gevallen af te handelen, is hier onrecht gedaan. Dat onrecht bestaat nog steeds.

Er is een onbekend aantal "nog openstaande dossiers" uit de NAM- en CVW-tijd. Deze schademeldingen zijn níét afgehandeld. Ongetwijfeld heeft de "ruimhartigheid" van de NAM hiermee te maken. Maar met een openstaand dossier kan er geen schadeafhandeling door het IMG plaatsvinden. Dus moet de gedupeerde wachten of een slechte regeling accepteren. Daar bestaat onrecht.

In de rechtszaak van de Stichting WAG heeft de NAM weliswaar in de vorige fase verloren, maar dat laat onverlet dat ze de schadevaststelling in de volgende fase met alle macht naar beneden bijgesteld probeert te krijgen;

dus geen gebruik van het model van Invisor, als het aan de NAM ligt!



Scan voor de online route Rondje gas geven in het hart van het aardbevingsgebied



**SCHEUREN DOOR GRONINGEN**



117,6 km.

Veiligheid: omdat minister Wiebes schade en veiligheid van elkaar heeft gescheiden meent de NAM te kunnen beweren uit het reguliere schadeproces te zijn. Alsof het versterken van je woning, met alle bijkomende ellende, geen schade zou zijn. De NAM bemoeit zich volop met constructies en bouwnormen. Het leidt tot onrecht. De NAM maakt jaarlijks het beruchte HRA-model. Dit geeft de risico's voor de veiligheid weer. Hoe lager de risico's, hoe minder versterking en dus hoe goedkoper het voor de NAM wordt. Volgens het HRA-model is Groningen veilig.... Ten onrechte.

Bij de stuwmeerregeling is het ministerie van EZK nog in gesprek met de NAM om die zijn deel te laten betalen. Dat gesprek loopt nu al bijna twee jaar.

Voor het gebruik van de gasopslag Norg wil de NAM ook geld zien. Ook hier lopen de gesprekken met het ministerie van EZK nog. Omdat zonder gebruik van de gasopslag Norg de gaswinning niet versneld beëindigd kan worden, staat de NAM sterk, en heeft de NAM afgedwongen dat het ministerie alvast een voorschot van 90 miljoen euro heeft overgemaakt.

Bij de opkoopregeling, nu ondergebracht bij de Stichting Woonbedrijf Aardgasgebied Groningen (SWAG, onderdeel van de NCG) stelt de NAM het budget vast: een lening van €10 miljoen. Dit bedrag is zó laag, dat er een loting plaats moet vinden onder gedupeerden. Onrechtvaardigheid loert.

De versterkingsoperatie is ooit opgezet onder verantwoordelijkheid van de Nationaal Coördinator Groningen. Het versterken van een huis is ook een kostenpost waarvoor de NAM aansprakelijk is. De kaders per pand, waar nog steeds mee gewerkt wordt, zijn vastgesteld door het ministerie van EZK en NAM! Ook hier bepaalt de NAM dus nog dagelijks hoeveel geld een huis mag kosten!!

Misschien is de NAM een beetje buiten beeld geraakt. Mede ook doordat de overheid, die net zo verantwoordelijk is voor de ontstane schade, het er ook niet zo best vanaf brengt. Maar op de achtergrond wordt in Assen én op het Shell-hoofdkantoor in Den Haag, flink aan touwtjes getrokken. Geen cent teveel naar Groningen, laat staan rechtvaardigheid.

## Het Koopinstrument

Wanneer de NAM met gedupeerden niet tot een oplossing kwam, werd soms uiteindelijk het omstreden pand aan de NAM verkocht. De bekende taferelen: gedoe over hoogte van de vergoeding, de taxatiemethode, en ook: zwijgcontracten. Ook hier moest de NAM er tussenuit. En dat hebben ze luid lachend gedaan.

Er is (natuurlijk) een speciaal bestuursorgaan voor opgericht door het ministerie van EZK: Stichting Woonbedrijf Aardbevingsgebied Groningen (SWAG). Een driekoppig bestuur regelt de aankoop en verkoop van panden die voor het koopinstrument in aanmerking komen. De NCG bepaalt of panden in aanmerking komen en doet de selectie. De SWAG koopt de panden daadwerkelijk op, beheert ze en probeert ze (al dan niet versterkt) door te verkopen. Twee regionale makelaars zijn hiervoor in de arm genomen. Soms is sloop een optie.

Daarnaast heeft de SWAG de in het verleden door de NAM opgekochte panden overgenomen, tegen de door de NAM betaalde prijs. Dit is een zeer gevarieerde portefeuille, van half ingestorte gebouwen tot (beschadigde) monumentale boerderijen. Daar heeft de NAM dus geen cent op verloren. Het geld voor de opkoop komt uit een renteloze lening van de NAM van €10 miljoen. Ook de Staat heeft €10 miljoen ingelegd. Het Koopinstrument is een revolverend fonds: geld, dat uit de verkoop van een pand komt, gaat weer terug in het fonds. Wordt er winst gemaakt, dan blijft dit in het fonds en wordt dit dus groter. Wordt er verlies gemaakt, dan mag dit van de lening worden afgetrokken.

### Belastinggeld

Klinkt best vriendelijk van de NAM. De adder zit in de kostenpost van de SWAG. Voor het jaar 2019 is € 711.000,- aan kosten uitgegeven aan vergoedingen, aankoopkosten, makelaarskosten, beheerskosten, beveiligingskosten, administratiekosten..... Ruim 7 ton belastinggeld. Om de onkosten te bestrijden is door SWAG een subsidie van € 5 miljoen aangevraagd.

De aandeelhouders van de NAM leunen tevreden achterover. Geen hoofdpijndossiers meer en veel geld besparen. Fijn, dat de NAM er tussenuit is. Maar het leed dat mensen gedwongen hun huis moeten verkopen, voor 95% van de marktwaarde, is schrijnend, onrechtvaardig en zeker niet ruimhartig.



## Column

Tekst: Melissa Dales, Geestelijk verzorger

# Gronische Groningsheid

Zoveel mensen, zoveel gesprekken. Gesprekken met verhalen die ik als geestelijk verzorger tot me neem en probeer door te geven. Verhalen over trots, op de provincie, de kinderen, de mentaliteit en het Noaberschap. Verhalen van verdriet, over afscheid van huis en grond, teleurstelling, vervlogen hoop en dromen en het gevoel in de steek gelaten te worden door instanties en overheid.

Hoe ga je om met uitstel van inspectie wat sterk op afstel begint te lijken? Wat doet het corona-isolelement met je gevoel van eenzaamheid? Hoe voelt het om tot het 'vergeten-vergeten' hoekje te behoren? Hoe laat je van je horen wanneer je geen energie hebt om je stem te verheffen? Hoe ga je om met het persoonlijk succes van een herbouwd huis, terwijl de rest van de straat nog niet weet waar zij aan toe is? Je leidt je eigen leven, maar hebt ook te maken met anderen. Met je burens en met de mensen die je tegenkomt in de supermarkt. Wat ik in alle verhalen opnieuw beleef en zelf ook voel, is een onwrikbaarheid die ik ben gaan typeren als 'Gronisch', een chronische Groningsheid. Trouw aan wie we zijn en waar we vandaan komen: voor sommige mensen de geboortegrond en voor anderen de plek waar later voor gekozen is.

Ieder draagt een verhaal met zich mee dat het waard is om verteld te worden. Niet om te snakken, maar om te delen en te verbinden. Verbinden door woord en daad, in het soms slopende proces tussen hoop en vrees. Met een gevoel van trots kijk ik naar ieder die zich durft open te stellen in gesprek, met hoop op ondersteuning en een beetje lucht.

Laten we blijven delen. Delen van verhaal, van succes en verdriet. Er gaat niets boven Groningen en dat mag gezien worden.

Melissa Dales MA.  
Geestelijk Verzorger GVA Groningen  
[www.gvagroningen.nl](http://www.gvagroningen.nl)

### Waarom

Groningers zijn geen klagers, maar de sociaal-emotionele nood is onmiskenbaar aanwezig. Vaak krijg je te maken met onduidelijkheid omtrent versterkingsmaatregelen. Misschien is er wel sprake van sloop en nieuwbouw. Dat heeft vaak een behoorlijke impact. Daarbovenop komt de administratieve rompslomp (soms inclusief bezwaarschriften e.d.) waar iedere getroffen inwoner mee te maken krijgt. Dit alles versterkt het gevoel van onveiligheid, onmacht en teleurstelling. Geestelijk verzorgers zijn er om die gevoelens een plek te geven en om je te leren daar mee om te gaan.



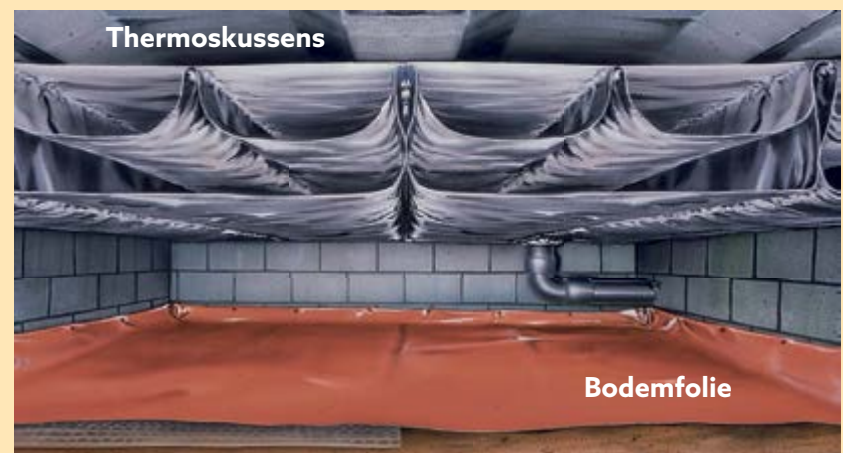
**NAM heeft genomen  
ruimhartiger kan haast niet  
wat rest is onrecht**



# Tonzon: voor een drogere, comfortabele en energiezuinige woning

## SCHONE DROGERE KRUIPRUIMTE

Het wonen boven een vochtig gat in de grond is niet prettig en ongezond. Door een onderdruk wordt continu vochtige lucht uit de kruipruimte de woning ingezogen. Dit vocht moet door ventilatie weer worden afgevoerd. Dit kost energie en daar willen we juist zo weinig mogelijk van gebruiken. TONZON Bodemfolie stopt de verdamping van vocht uit de bodem, remt het vrijkomen van schadelijk radongas en zorgt zo voor een schone, drogere kruipruimte. Misschien wel de meest duurzame maatregel voor veel Nederlandse woningen. Het biedt talloze voordelen waaronder energiebesparing. De Bodemfolie is volledig recyclebaar en ook zelf aan te brengen.



## SUBSIDIEREGELING

Om woningisolatie extra te stimuleren verhoogt de overheid met ingang van 1 juni de subsidie op woningisolatie. Deze verhoging zal in stand blijven tot het einde van dit jaar. Doordat men alleen de mogelijkheid heeft om binnen deze periode te profiteren van de verhoogde subsidie, zal er ongetwijfeld topdrukte ontstaan en daarmee zullen levertijden ook fors oplopen. Controleer of je in aanmerking komt voor de overheidssubsidie op [www.RVO.nl](http://www.RVO.nl).

Scan de QR-code voor meer informatie.



## TONZON VLOERISOLATIE, ANDERE TECHNIEK, BETER ISOLEREND EFFECT

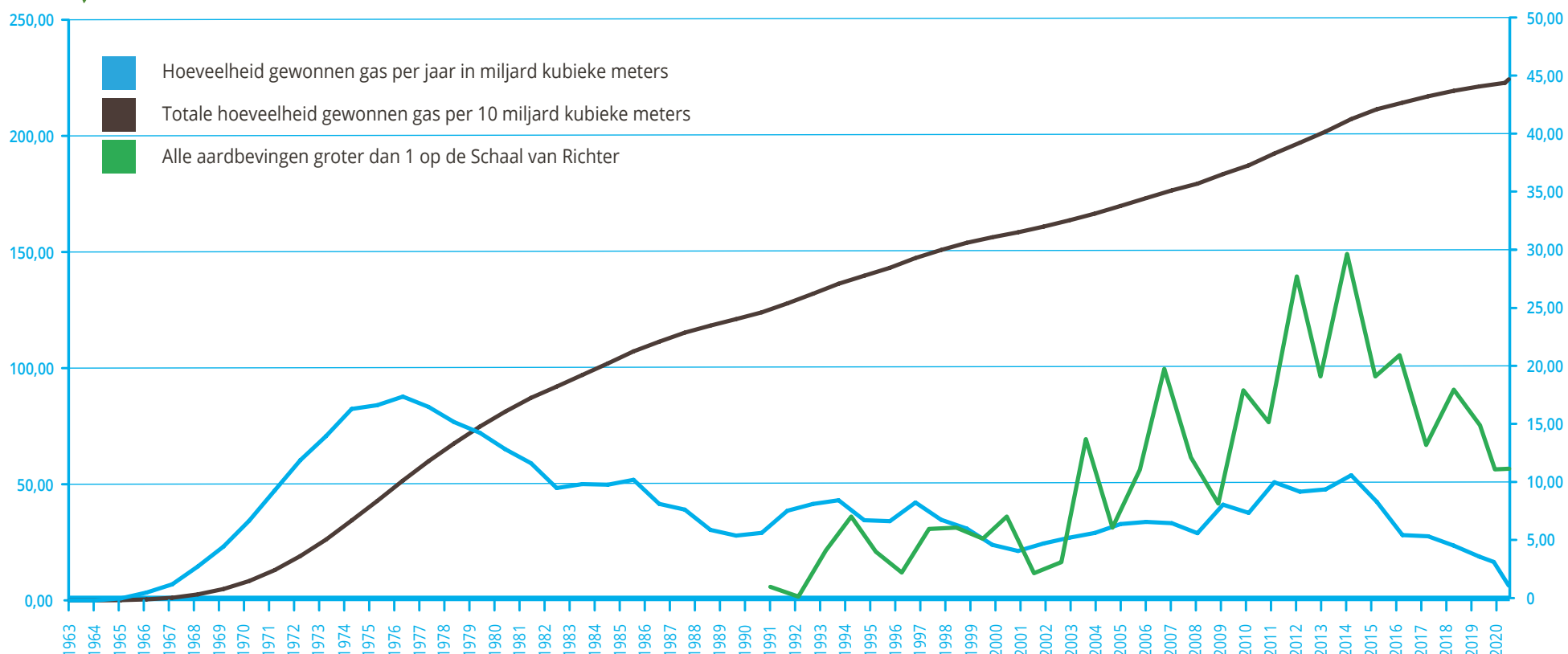
Vloeren verliezen vrijwel alle warmte aan de onderkant. Andere soorten isolatie beperken wel het warmteverlies door geleiding, maar stralen de doorgelaten warmte aan de onderkant gewoon uit. Zo lekt 24 uur per dag warmte aan de onderkant weg, waardoor nieuwbouwwoningen met vloerverwarming nog niet echt energiezuinig zijn. Het unieke TONZON Thermoskussen reduceert deze warmtestraling trapsgewijs tot vrijwel nul. De vloer wordt sneller warm, bereikt een hogere temperatuur en houdt de warmte langer vast. Meer comfort met minder energieverbruik.

## Duurzaam warmer leven



# TONZON





# Gaswinning door de jaren heen

**De keuze voor het al dan niet winnen van gas roept vragen op: waarom werd er in bepaalde perioden zo veel gewonnen? En waarom kan er nu ineens wel gestopt worden met winnen, terwijl Kamp zei dat het niet kon? Is het gas niet gewoon op, dat er daarom wordt gestopt met winnen? In dit artikel slechts wat feiten en vermoedens op een rij, de echte antwoorden volgen (hopelijk) uit de geplande parlementaire enquête.**

Op 10 september 2019 beloofde minister Wiebes de gaswinning in 2022 te stoppen. Het Groningenveld wil hij nog wel openhouden voor reserve, bijvoorbeeld voor strenge winters. Maar de NAM liet weten geen enkele rol voor het Groningenveld te zien na 2022. Het lijkt er dus op dat er dan een periode van 63 jaar gaswinning in Groningen wordt afgesloten. In die jaren is er heel wat gebeurd: de gasbel werd ontdekt (1959), heel Nederland werd aangesloten op aardgas (vanaf 1963), er werd gewonnen (vanaf 1963), er werd heel veel gewonnen (1972-1981), er ontstonden gasbevingen (vanaf 1986), er doen zich gasbevingen in Groningen voor (vanaf 1991), er was een tweede periode van relatief hoge winning (2001-2013), de gaswinning werd afgebouwd (vanaf 2015) en de gaswinning zal stoppen (2022).

## Motieven achter de hoeveelheid gewonnen gas

Zoals te zien is in de grafiek zijn er twee perioden geweest van hoge winning: 1972-1981 en 2001 t/m 2013. In de jaren zestig was de overheid ervan overtuigd dat kernenergie de toekomst had en dat aardgas zou "verdwijnen". Daarom probeerde ze het aardgas zo snel mogelijk te verkopen. Het gas werd voornamelijk aan het buitenland verkocht; het binnenlands gebruik is vrij constant (40 miljard m<sup>3</sup> per jaar). Italië ontving zeer goedkoop tot bijna gratis gas. De verdenking is dat dit een NAVO-strategie is geweest om tegen te gaan dat Italië gas van Rusland zou gaan kopen. Door de oliecrisis en het maatschappelijke verzet tegen kernenergie werd de gaswinningsstrategie herzien: in 1974 werd het 'kleineveldenbeleid' in gang gezet, zodat het Groninger gas minder snel zou opraken. Later kwam daar nog het productieplafond van het Groningenveld bij: de maximale hoeveelheid gas die per jaar gewonnen mag worden in Groningen.

Opmerkelijk is dat vanaf 2001 het gaswinningsniveau weer stijgt, met als hoogtepunt 2013. Waarom de gaswinning in 2013 zo hoog was, nadat in 2012 de

aardbeving in Huizinge plaatsvond, zal uit de parlementaire enquête moeten blijken. NAM had weliswaar een vergunning om te winnen, maar dat Kamp dit toestond is als meedogenloos bestempeld. Voor Groningers is het op z'n zachtst uitgedrukt extra wrang.

Vanaf 2014 is de gaswinning steeds verder teruggeschoefd. Dit mede door de uitspraken van de Raad van State (o.a. GBB ging steeds in beroep tegen de gaswinningsbesluiten) en door de adviezen over een veilig gaswinningsniveau aan de overheid door het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM).

## Invloed van gaswinning op aardbevingen

Dat aardbevingen in Groningen het gevolg zijn van gaswinning, is oud nieuws. En toch is er pas sinds 2012, na Huizinge, aandacht voor de gevolgen van de gaswinning. In de grafiek kun je de invloed van de winning duidelijk zien; zo zie je vanaf 2002 een stijging van de gasproductie en ook een stijging van aardbevingen. Dit maakt ook pijnlijk duidelijk dat er al veel eerder een direct verband kon worden gelegd tussen gaswinning en aardbevingen. Meent van der Sluis voorzag dit zelfs al in de jaren '80. (lees de column van Lukas Koops elders op deze pagina).

Op 5 december 1991 was de eerste, geregistreerde aardbeving in Groningen (Middelstum, 2.4). De oorspronkelijke druk in het veld (350 bar) was toen meer dan de helft afgenomen. De (extreme) drukverlaging als gevolg van gaswinning is de oorzaak van de aardbevingen. Uit een latere studie van TNO blijkt ook dat rond 2001/2002 het ondergrondse veld een kritische grens is gepasseerd: de ondergrond werd toen zo instabiel dat vanaf dat moment elke winning tot meer bevingen ging leiden. Dit zie je ook duidelijk terug in de grafiek.

## Invloed van aardbevingen op gaswinning

Op dit moment is nog minder dan 20% over van het gas in het Groningenveld. Er

zit nog zo'n 500 miljard kuub gas in de grond. Het gas is dus nog (lang) niet op. En als het aan de NAM had gelegen was zij nog wel even doorgestaan met winnen, zoals blijkt uit een brief die zij op 21 januari 2013 naar het SodM stuurde daarin de aardbevingen voor lief nemend: "(...), en er een kans van meer dan 50% is dat er gedurende de resterende Groningen productieperiode, die nog meer dan 50 jaar zal duren, één of meer aardbevingen zullen optreden met een sterkte van meer dan 3,9"

"Na 2020 zal het veld definitief een eindfase ingaan en de productie jaarlijks snel verder afnemen vanwege de teruglopende productiecapaciteit. In 2030 zal de productie al gedaald zijn onder de 15 miljard m<sup>3</sup>. Het aantal aardbevingen per jaar zal hier proportioneel mee afnemen."

Van 1997 tot 2009 zijn er compressoren geïnstalleerd die de druk van het veld kunnen opschroeven. Dit project kostte twee miljard euro. Desondanks is en zal de druk blijven dalen, daarom zijn er nu nog meer (dure) compressoren nodig om de druk op peil te houden. Bovendien zal het veld minder goed in staat zijn om de productie aan te passen aan de wisselende behoefte. Die behoefte wordt beïnvloed door: temperatuur (strenge winter), vraag/verkoop en gasprijzen. En tegenwoordig lijkt het erop dat de maatschappelijke gevolgen van de gaswinning ook van invloed zijn op de productie. Veiligheid wordt, zo lijkt het, eindelijk boven leveringszekerheid gesteld. Of is het toch de gasprijs die leidend is, net als de maatschappelijke roep om duurzame energiebronnen? Het kost meer energie (en dus geld) om gas te winnen door de lage druk (productiecapaciteit neemt af) en de gasprijs is historisch laag dus er wordt (veel) minder aan verdiend. Hoe rendabel is gaswinning in Groningen dan nog? En is dat dan de reden dat de NAM na 2022 niet meer wil winnen?



**beste minister  
is dat wel uit te leggen?  
steeds meer #EnWijDan**





Instituut  
Mijnbouwschade  
Groningen



## Vragen over mijnbouwschade? Kom langs bij het steunpunt bij u in de buurt.

Vanaf 1 november zijn zaakbegeleiders van het Instituut Mijnbouwschade Groningen aanwezig op steunpunten in het Hogeland en de gemeente Groningen voor inwoners met algemene vragen over mijnbouwschade en schaderegelingen. In september werden al steunpunten geopend in Appingedam en Loppersum. In januari gaan ook in andere gemeenten steunpunten van start.

*Openingstijden steunpunten Instituut Mijnbouwschade Groningen vanaf 1 november 2020:*

Maandag gesloten	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
	<b>09:00-13:00 uur</b> Leens Pro Rege	<b>09:00-13:00 uur</b> Loppersum Ons Dorpshuis	<b>09:00-13:00 uur</b> Ten Boer Buurhoes	
	<b>13:00-17:00 uur</b> Ten Boer Buurhoes	<b>13:00-17:00 uur</b> Appingedam ASWA	<b>13:00-17:00 uur</b> Bedum De Meenschaar	<b>13:00-17:00 uur</b> Loppersum Ons Dorpshuis
	<b>15:00-19:00 uur</b> Uithuizen De Mencke		<b>16:00-20:00 uur</b> Appingedam ASWA	<b>13:00-17:00 uur</b> Groningen De Wegwijzer
		<b>20:00-22:00 uur</b> Bedum De Meenschaar		

Van tevoren aanmelden is vooralsnog niet nodig. In Appingedam en Loppersum merken we dat het eerste uur vaak druk is. Daarna is de wachttijd vaak korter. Uiteraard houden we ons wel aan alle coronamaatregelen, waaronder het houden van 1,5 meter afstand. Houdt u onze website in de gaten voor eventuele nieuwe coronamaatregelen.

Heeft u vragen over uw specifieke situatie voor de Waardedalingregeling? Neem dan uw DigiD mee, zodat we u goed kunnen helpen. Meer informatie vindt u op [www.schadedoormijnbouw.nl](http://www.schadedoormijnbouw.nl)



# Forensen naar je slaapkamer

**Egidius Rietveld (Giedi) was jarenlang actief bij de Groninger Bodem Beweging en heeft meegewerkt aan de film Geschenk uit de Bodem. Hij is in 2007 vanuit Leiden naar Uithuizen verhuisd. Daar woont hij al 13 jaar op hetzelfde adres. Dat bevalt hem goed. Maar angst voor een zware aardbeving heeft hem tot een bijzondere keuze gebracht. Hieronder zijn verhaal.**

## Huizinge 2012, het eerste alarm

"In augustus 2012 hebben we die heel zware beving gehad bij Huizinge. Binnen één minuut stonden we met alle buurtbewoners buiten op straat. Dit was voor mij het eerste alarm dat het gevaarlijk werd om hier te wonen.

## Zandweer, ik werd letterlijk mijn bed uit gerammeld

Daar is in februari 2013 de beving in Zandweer, vlak bij Uithuizen, overheen gekomen. Ik werd letterlijk mijn bed uit gerammeld.



Giedi Rietveld: "Ik heb geen actie gevoerd vanuit onrechtvaardigheid, maar vanuit de angst om dood te gaan"

## Contact met de NAM

Vanaf dat moment ben ik op zoek gegaan om te kijken hoe ik met de hele situatie zou kunnen omgaan. Ik wilde in ieder geval met de NAM in contact komen om te proberen de schade die aan ons huis was ontstaan, vergoed te krijgen. Dat leek mij de minimale insteek.

In de begindagen heeft de NAM de schade aan ons huis ruimhartig vergoed. We waren tevreden dat in ieder geval de zichtbare schade weer weg was.

## Veiligheidsgevoel

Ons huis is een soort kubus van 9x9x9, gebouwd in het begin van de 20e eeuw. Daarbij is geen cement gebruikt, maar een kalkachtig materiaal. De stenen zijn allemaal los gestapeld. In die tijd hebben ze geëxperimenteerd met betonvloeren tussen de verdiepingen. Bij een zware beving beweegt de grond en die betonplaat ijlt na, waardoor het huis naar de knoppen wordt geholpen. Er is geen constructeur die daar een serieus versterkingsrapport over durft te schrijven.

We gingen ons afvragen of dit huis wel veilig genoeg is. Kan dit wel een zware beving doorstaan? Mijn huisgenote voelde zich niet

veilig in dit huis. Zij had er last van omdat ze uit Limburg komt en de zware beving bij Roermond heeft meegemaakt.

## Noodvoorziening

Toen hebben we het besluit genomen dat we binnen vijf jaar, tellend vanaf 1 januari 2014, in ieder geval een veilige plek wilden hebben om te rusten en te slapen. Hoe we dat moesten organiseren wisten we nog niet. We wilden wel zelf de verantwoordelijkheid nemen voor deze basale behoefte die je als mens nodig hebt om in ieder geval psychisch stabiel te blijven.

## Ik denk, dat de meeste mensen in dit gebied voor zoiets kunnen zorgen.

Op een gegeven moment kwam er ergens een fraai stukje tuingrond vrij. Er stonden al wat leuke gebouwtjes op. We waren gelijk gecharmeerd. Weliswaar ruim 10 km van ons huis, maar we zagen de mogelijkheden wel. Ik heb het tuinhuis zelf in no time versterkt met een goede dakconstructie. Met 12 m2 is dat zo gebeurd; het is niet zoveel werk.

Overdag bivakkeren we nu in ons huis in Uithuizen, het werkgedeelte. Iedere avond gaan we na het avondeten naar 'de tuin', onze rust- en slaapplek. Iedere ochtend opstaan en thuis in Uithuizen koffiedrinken. Een soort rare forensen zijn we geworden. Ik had niet kunnen bedenken dat ik dat zo leuk zou vinden. Het is voor ons niet belastend om overdag in een huis te wonen dat bij een

aardbeving eventueel kan instorten. Onze angst zit in het feit dat het huis geen plek is om uit te rusten en te slapen.

Als er geen grote beving komt, is er een kleine kans dat er huizen zullen instorten. Maar er spookt wel van alles door je hoofd wat er kan gebeuren bij een aardbeving. Dat is toch niet zo raar?

## Losgelaten

We hebben de waarde van ons huis op nul gezet. De kleine hypotheek die we betalen zien we als huur. Vandaar dat ik ook met een grote glimlach kan zeggen: 'Die aardbevingsproblematiek ligt achter ons. We hebben een leuke tijd gehad, filmpje gemaakt, beetje geprotesteerd en de aandacht gaat gewoon naar andere dingen.'

## Actievoeren vanuit angst

Dat actievoeren ging vanuit een gevoel van onrechtvaardigheid. Ik was me toen niet bewust dat die onrechtvaardigheid gevoeld werd door angst voor overlijden in je eigen huis als gevolg van een zware aardbeving. Ik kwam er toen achter dat ik geen actie heb gevoerd vanuit onrechtvaardigheid, maar vanuit de angst om dood te gaan. Dus het is meer een soort van wakker worden. Daarom snap ik het ook als er iemand bij mij aan de deur klopt en zegt: 'Ik ben zo bang dat ik onder het puin raak terwijl ik lig te slapen.' Dan ben ik bereid om te helpen om daar een oplossing voor te bedenken. Noem het maar burenhulp."

# Grenzen aan schade

**Verbazingwekkend genoeg stijgt het aantal schademeldingen bij het IMG nog steeds, nu meer dan 1.000 per week. De werkvoorraad en het aantal bezwaren tegen de besluiten van het IMG groeien. Wat kan het IMG doen?**

Het IMG stelt dat niet de werkvoorraad van belang is, maar de wachttijd (doorstroomtijd) van de gedupeerde. In augustus was die wachttijd 34 weken, momenteel 29 en die moet volgens IMG naar 26 weken. Het IMG denkt uiteindelijk maximaal 1.200 meldingen per week aan te kunnen. Er worden proeven gedaan met een schade-app en geautomatiseerde schadeopname, maar dat is nog experimenteel. Het aantal deskundige schade-experts is de beperkende factor. Er zijn niet genoeg ervaren deskundigen. Dus

moet het IMG er zuinig op zijn. Dat is lastig wanneer er kritiek op de deskundigen wordt geleverd. Minder deskundigen betekent een langere wachttijd. Het IMG hamert bij kritiek op de deskundigen dan ook vooral op hun onafhankelijkheid (en niet op de kwaliteit). Vanaf 2019 handelt het IMG ook de meer ingewikkelde schades af. Hierdoor is het uitgekeerde schadebedrag fors gestegen, evenals het aantal bezwaren. De hoogte van het schadebedrag plus het aantal schades per (complexe) melding maken bezwaar

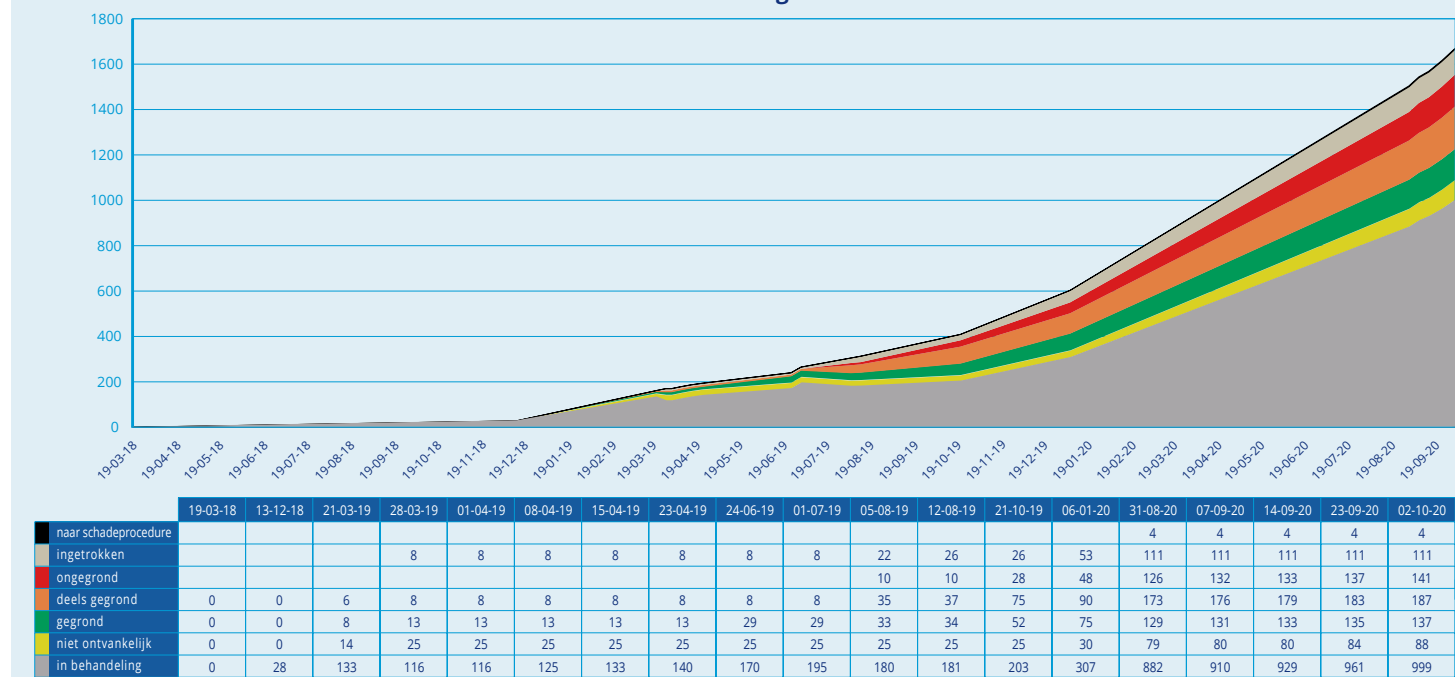
## uitstel en afstel niet langer uit te leggen de minister zweeg

maken logischer. Zelf heeft het IMG niet de indruk, dat de kwaliteit van de deskundigen is gedaald. Sinds de invoering van de Tijdelijke Wet Groningen kan ook bezwaar worden afgehandeld, zonder de Bezwaaradviescommissie in te schakelen.

Mogelijk is het aantal schademeldingen toegenomen, juist omdat de methode van het IMG werkt. Er wordt uitbetaald. Wat hangt het IMG dan nog boven het hoofd? In het effectgebied van "Huizinge" staan zo'n 287.000 huizen. Bewoners van (slechts) 100.000 huizen hebben één of meerdere keren

schade gemeld. Uit onderzoek is gebleken, dat de helft van die 287.000 huizen volgens de bewoners schade heeft opgelopen. En de helft van de mensen die zegt schade te hebben, heeft dit nog nooit gemeld. Waarom, is niet bekend. Maar je hebt het dan wel over 70.000 (!) panden. Er zit dus mogelijk nog wat in het vat voor het IMG. Bewijsvermoeden moet rechttoe rechtaan blijven staan. Het IMG krijgt door alle schademeldingen veel gegevens binnen over de aard, de plaats en de hoogte van de schade. Aan de ene kant nuttige kennis. Er kan sneller een schade worden toegekend (of afgewezen). Maar je kunt je afvragen of de analyse van die gegevens bij het IMG mag liggen. Rondom de gasopslag bij Norg werden steeds meer claims afgewezen, omdat de deskundigen op een andere wijze naar bodemdaling zijn gaan kijken. IMG laat nu onderzoek doen naar de mogelijkheid van schade door bodemdaling daar. Waarom de deskundigen anders zijn gaan kijken, blijft onduidelijk. Gedupeerden moeten nu wel langer op een besluit wachten. Aan de rand van het effectgebied wordt relatief vaker schade geclaimd. Ook daar heeft het IMG vragen bij. Ook heeft het IMG vragen bij de schade aan mestkelders en aan monumenten. Maar het mag natuurlijk nooit zo zijn, dat het IMG de gegevens gaat gebruiken om vraagtekens bij schademeldingen te zetten. Het bewijsvermoeden moet rechttoe rechtaan blijven staan. Onderzoek naar schadeoorzaken had allang moeten gebeuren. En onderzoek mag niet plaatsvinden, omdat er ergens veel, of dure schades gemeld worden.

## Toename en verdeling van bezwaren







## ONTWERPSTATION LOPPERSUM

Stationslaan 8  
9919AB Loppersum  
info@ontwerpstationloppersum.nl  
www.ontwerpstationloppersum.nl  
Geir Eide 06-51660461  
René Wubs 06-38543469

*Ontwerp en uitwerking  
Haalbaarheidsonderzoeken  
Aanbesteding en bouwbegeleiding  
Bevingen: bouwen en versterken*



# VERHUISBEDRIJF OMMA

## AARDBEVINGSSCHADE?

24 UURSERVICE,  
MAANDAG T/M ZATERDAG  
INFO@VERHUISBEDRIJFOMA.NL  
WWW.VERHUISBEDRIJFOMA.NL  
0596 630420  
OF 06 5555 0647

INPAKKEN EN UITPAKKEN  
VERWARME OPSLAG

LAAT HET MEENEMEN IN  
UW SCHADERAPPORT,  
NORMAAL WORDT DIT VERGOED!

ADVERTORIAL (TEKST VAN DE ADVERTEERDER)

## Subsidie energiebesparing eigen huis (SEEH)

**Om woningisolatie extra te stimuleren, heeft de overheid vanaf 1 juni 2020 de subsidie op woningisolatie tijdelijk verhoogd. Daarbij is de subsidie op vloerisolatie zelfs verhoogd van € 7,- per m<sup>2</sup> naar € 11,- per m<sup>2</sup>. De verhoging van de subsidie zal in stand blijven tot het einde van dit jaar. Er zijn bepaalde uitzonderingen voor verschillende provincies. Woningeigenaren in Friesland krijgen een extra tegemoetkoming als zij hun woning verduurzamen, maar liefst 10 procent, bovenop de SEEH die het Rijk nu verstrekt. Controleer wat binnen jouw provincie van toepassing is. Check de meest recente ontwikkelingen en de subsidiebedragen op [www.rvo.nl](http://www.rvo.nl).**

### Voorwaarden

De RVO vermeldt onder andere het volgende: om in aanmerking te komen voor de subsidie moet je minimaal 2 energiebesparende isolatiemaatregelen uitvoeren waarvoor je nog niet eerder SEEH hebt ontvangen. Daarnaast kan de subsidie pas aangevraagd worden wanneer de maatregelen al uitgevoerd en betaald zijn. De maatregelen moeten zijn uitgevoerd vanaf de openstelling van de regeling op 15 augustus 2019. Voor maatregelen die voor 15 augustus 2019 zijn uitgevoerd, kan je geen subsidie krijgen. Dit zijn een paar van de verschillende

eisen die worden gesteld, waar je aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor de overheidssubsidie. Controleer voor de zekerheid zelf nog of je in aanmerking komt voor de overheidssubsidie.

### Vloerisolatie, meerdere vliegen in één klap

Het isoleren van jouw vloer verhoogt het wooncomfort en bespaart in de praktijk veel meer energie dan altijd is aangenomen. Goede vloerisolatie zorgt voor een verkorting van het stookseizoen. Daarbij, wanneer de vloer warmer is, krijg je al bij een lagere binnentemperatuur hetzelfde comfortgevoel. In het verleden is bij de besparingsberekening hiermee geen rekening gehouden. Door goede vloerisolatie gaat de thermostaat vaak terug van 22/23 naar 19/20 graden. Bij een lagere binnentemperatuur verlies je minder warmte door de muren en de ramen en door ventilatie. Een ander belangrijk neveneffect van vloerisolatie is dat de warmere vloer ook droger is. Daardoor krijgen schimmels en huisstofmijten veel minder kans. Dit levert een gezonder binnenklimaat op.

### Onderzoek naar milieueffecten van vloerisolatie

Het onafhankelijke Nederlands Instituut voor Bouwbiologie en Ecologie (NIBE) heeft onlangs een onderzoek uitgebracht naar de milieueffecten van vloerisolatie. Daaruit blijkt dat Tonzon Vloerisolatie

met Thermoskussens de meest milieuvriendelijke vloerisolatie is. Deze isolatievorm is gebaseerd op het opsluiten van lucht tussen dunne maar ijzersterke folielagen. Deze hebben speciale oppervlakken die maar weinig warmte uitstralen. Hierdoor worden woningen voorzien van uitstekende isolatie met ontzettend weinig materiaal. Weinig materiaal betekent lage energiekosten bij de productie, de installatie en bij het transport. Het resultaat: geen vrachtwagens voor de deur en een milieu impact die binnen enkele weken is gecompenseerd door de besparing op het energieverbruik. Op de tweede plaats komt Vlaswol omdat het een Bio-based materiaal is.

Het spuiten van purschuim wordt afgeraden onder andere omdat deze isolatievorm niet circulair is. Het kleeft vast aan alle materialen waarop het wordt gespoten. Daardoor is het later moeilijk te scheiden in herbruikbare componenten zodat er een berg van materiaal ontstaat dat alleen maar gestort kan worden. Soms wordt purschuim nog geblazen met HFK. Dat wordt in het rapport onaanvaardbaar genoemd. Volgens Milieu Centraal duurt het namelijk 16 jaar voordat de klimaatschade die is aangericht, is gecompenseerd door de besparing op de CO<sub>2</sub>-uitstoot. Toch wordt ook deze isolatievorm nu nog gesubsidieerd met klimaatgeld.

### Minder subsidie voor Bodemisolatie

Terwijl men € 11,- per m<sup>2</sup> subsidie krijgen voor vloerisolatie, is de subsidie voor Bodemisolatie slechts € 6,- per m<sup>2</sup>. Vanwaar dit verschil? Volgens Milieu Centraal, het voorlichtingsorgaan van de overheid, bespaar je met een isolatielaag op de bodem (bodemisolatie) minder energie dan wanneer de isolatielaag direct tegen de vloer zit (vloerisolatie). De ruimte tussen de vloer en de isolatielaag op de bodem wordt in de winter immers afgekoeld door de ventilatie met buitenlucht en door de koude funderingsmuren. Dit nadelige effect wordt groter naarmate de kruipruimte dieper is. Volgens de SBVN, brancheorganisatie voor vloerisolatiebedrijven werkt bodemisolatie soms zelfs averechts. De kruipruimtebodem neemt namelijk in de zomer warmte op en staat die in de winter weer af aan de kruipruimte. Deze positieve warmtestroom uit de bodem beperkt zo het warmteverlies van de vloer. Een isolatielaag op de bodem blokkeert deze positieve warmtestroom waardoor de funderingsmuren kouder worden en de vloer meer warmte gaat verliezen. Meer informatie op <https://sbvn.org/bodemisolatie-werkt-soms-averechts/>

### Slachtoffers willen stop op subsidie purschuim

Om te voorkomen dat nog meer mensen ziek worden door het spuiten van purschuim in bestaande woningen, wil het Meldpunt PURslachtoffers dat deze isolatievorm niet langer gesubsidieerd wordt. Purschuim wordt ter plekke gemaakt van een aantal zeer giftige stoffen waaronder isocyanaat. Deze stof is al giftig in zeer kleine hoeveelheden die nauwelijks zijn te meten. Jarenlang is purschuim gespoten terwijl de bewoners gewoon in huis waren tijdens de werkzaamheden. Veel mensen hebben daardoor blijvend gezondheidsschade opgelopen. Bij purschuim worden misleidende namen gebruikt zoals Ecospray of Icnene-ecospray. Omdat de gezondheidsschade zich vaak later manifesteert, brengen veel mensen de klachten niet in relatie met de aangebrachte purschuim. Ook huisartsen weten hier nog veel te weinig van. Meer info hierover is te vinden op <https://www.meldpuntpurslchtoffers.nl/2020/09/10/stop-subsidie-op-gespoten-purschuim>



Tekst: Derwin Schorren

# Democratie is een uitdaging



**Mooi dat er een startkapitaal is van waaruit weldoordachte investeringen kunnen worden gedaan voor een goede toekomst van ons Groningen en de Groningers: het Nationaal Programma Groningen (NPG) met een budget van 1,15 miljard euro. Met het initiatief Toukomst van het NPG is een goede stap gezet om bewoners van Groningen daadwerkelijk van onder op (bottom-up) mee te laten doen in de besteding van dit geld.**

Het is nog geen 'totaalvisie voor Groningen 2050', maar wij Groningers krijgen binnen Toukomst in ieder geval individueel de ruimte om onze eigen ideeën te uiten (klein, groot, rijp en groen). De Toukomst organisatie verzamelt, bundelt en kijkt, of er in de aangedragen ideeën, grote lijnen te ontdekken zijn. Aan die grote lijnen, zo staat geschreven, 'spiegelt' zich het veel grotere programmaplan van het NPG. Waarbij te hopen is dat met spiegelen wordt bedoeld 'er een voorbeeld aan nemen'. Dus krijgen bewoners echt iets te zeggen over de besteding van de NPG gelden?

Toukomst noemt de ontdekte grote lijnen uit de honderden ideeën die binnenkwamen 'Oproepen'. Natuurlijk zal het bestuur van het NPG geld geven voor deze door bewoners aangeleverde ideeën. Toukomst (dat voor slechts 8,7% van het hele NPG-budget bepaalt) heeft er immers ook voor gezorgd dat er een kloek en onafhankelijk burgerpanel is samengesteld. Dit doet de uiteindelijke voordracht aan het NPG bestuur voor de uit te voeren projecten. Kat in 't bakkie.

Toukomst is daarmee het visitekaartje om nationaal en wellicht ook internationaal te laten zien dat Groninger bestuurders in staat zijn om daadwerkelijk heel goed naar hun bewoners te luisteren en daarop te acteren. En wellicht pakken de gemeenten die profiteren van het NPG-geld het ook zo aan dat in hun lokale programmaplanen de ideeën van de bewoners maximaal worden meegenomen.

Wat echter nog steeds ontbreekt is die algemene visie, gebaseerd op waarden voor Groningen op de wat langere duur. De zeer zorgvuldige en dominant gepromote 'visie' voor Groningen, die veel wordt gedeeld, maar die daarmee nog geen 'gedeelde visie' is, is die van de provincie Groningen

als (voortzetting van) dé energieprovincie van Nederland; neen, zelfs van geheel Europa... Een route naar een toekomst die door de door de provinciale politici, in samenwerking met het Rijk en de energiejongens, al lijkt geplaveid. Maar dat is geen visie die voor en door de Groningers op een democratische wijze tot stand is gekomen. Het lijkt meer op een soort ondernemersplan, dat men niet moet verwarren met visie.

De toekomst van Groningen is te belangrijk om deze slechts vanuit het perspectief van een ondernemersplan te benaderen. Hoewel het wel begrijpelijk is wanneer we bedenken dat we ons kikkerland maar al te graag kwalificeren als een bedrijf, als BV Nederland. Het gevaar is echter dat daarmee het werkelijk democratisch gehalte van beslissingen in het geding komt; een democratisch niveau dat uit zou moeten stijgen boven dat ene moment met dat rode potlood in het stembokje. Want met het geven van onze stem geven wij als bevolking niet de macht uit handen, maar verwachten wij goed vertegenwoordigd te worden door politici.

Dat moet niet leiden tot een almachtige "Vadertje Staat", die beslist wat goed is voor het volk. Met een 'vaderachtig' machtsapparaat garandeert de burgers een veilig en welverzorgd bestaan, maar bepaald ook wat goed is voor hen.

Wingewest Groningen heeft ruime ervaring met vadertje staat Den Haag. Er zijn ook nadrukkelijk (tegen)geluiden uit de bevolking te horen en bewegingen ontstaan die trachten om de zeggenschap weer meer bij de bevolking te krijgen. Het zijn burgers die hun lot niet volledig in handen willen laten van de (top) van politieke partijen, of aan door de koning benoemde bestuurders - met in hun kielzog grote multinationals; partijen die top-down beslissen wat goed voor de burger is. Politiek Groningen heeft nu de kans om de participerende burger de hand te reiken. De twee elkaar gedeeltelijk overlappende besturen (NPG en Provincie) zouden deze uitdaging aan moeten willen gaan.

In Groningen durven we het woord bijna niet meer te gebruiken... maar 'vertrouwen' is dan toch het sleutelwoord. Vertrouwen van overheden in ideeën en oproepen over een gewenste toekomst van Groningers zelf. Maar ook een (hervonden) vertrouwen van de burgers in degenen die ons vertegenwoordigen, omdat zij zien, dat er écht wordt geluisterd en dat er ook daadwerkelijk sprake is van participatie, van actieve zelfgekozen deelname, door geïnteresseerde, creatieve en met Groningen begane burgers. De toekomst van Groningen vraagt om een wederzijds 'mandaat van vertrouwen'. Democratie is een uitdaging!

Scan voor de online



route inclusief GPX

Verloren erfgoed Route in het hart van het aardbevingsgebied

SCHEUREN DOOR GRONINGEN



## Gronings Perspectief

**In opdracht van de Nationaal Coördinator Groningen onderzoekt de Rijksuniversiteit Groningen onder de naam Gronings Perspectief sinds 2016 de veiligheidsbeleving, de gezondheid en het toekomstperspectief van Groningers. Sinds 2018 wordt het onderzoek samen met het Sociaal Planbureau Groningen uitgevoerd. Het onderzoek geeft concrete onderzoeksresultaten die te vertalen zijn in beleid en maatregelen. Enerzijds verwachten de onderzoekers dat resultaten gebruikt zullen worden voor beleidsoverwegingen (bijvoorbeeld om te weten in hoeverre Groningen veiliger wordt of niet). Anderzijds verwachten zij dat de resultaten invloed hebben op de aanpak van geconstateerde problemen of op faciliteiten voor bewoners en instanties. In het onderzoek is aandacht voor ontwikkelingen die de regio op langere termijn een positieve impuls moeten geven. Dr. K.E. (Katherine) Stroebe doet sinds 2013 onderzoek naar de gevolgen van de gaswinning voor Groningers. Sinds 2016 geeft ze samen met prof. Dr. T.T. (Tom) Postmes leiding aan Gronings Perspectief.**

"Het is mooi om te zien dat het onderzoek steeds meer aandacht krijgt. Dat zien we op het gebied van nationale politiek: we worden uitgenodigd om onze resultaten te presenteren, er zijn Kamermoties over ons onderzoek ingediend en we nemen deel aan ronde tafel gesprekken. Ook wordt het onderzoek door SodM aangehaald omtrent advies om de gaswinning terug te draaien en wordt het geciteerd in besluitvorming over immateriele schade. Regionaal kwam er in de loop van het onderzoek meer belangstelling. We worden nu uitgenodigd door NCG en Provincie en hopen zo ons steentje bij te dragen aan oplossingen", zegt onderzoeksleider Katherine Stroebe.

### Gezondheidsachterstand

De gaswinning heeft grote impact op de gezondheid in het gebied. In de loop van het onderzoek bleek dat bewoners met meervoudige schade circa twee keer zoveel kans hadden op gezondheidsgerelateerde klachten als iemand zonder schade. De laatste tijd zien we wel dat deze gezondheidsachterstand van bewoners met meervoudige schade wat afneemt. Ook tijdens de versterkingsoperatie moet de aandacht uitgaan naar de bewoners, want dat traject heeft grote sociale gevolgen voor de bewoners. Beleidsmakers moeten daar oog voor hebben", aldus Stroebe.

### Kennisplatform

Als voorbeeld van ontwikkelingen die goed zijn voor de regio en om meer betrokkenheid te stimuleren is er onder andere het Kennisplatform van Tom Postmes, momenteel met deelname van Sociaal Planbureau Groningen, GGD Groningen, Universiteit Groningen, Hanzehogeschool en Groninger Bodem Beweging.

### Vinger aan de pols

"Het is belangrijk om de veiligheidsgevoelens, vertrouwen en gezondheid en welzijn van Groningers te blijven monitoren zoals Gronings Perspectief dat in voorgaande

jaren heeft gedaan. Blijft de gezondheid van bewoners met meervoudige schade zorgelijk of zien we juist verdere verbeteringen? We willen de vinger aan de pols houden. Ook zijn er op het gebied van de versterkingsoperatie nieuwe ontwikkelingen en veranderingen in beleid die een impact op bewoners kunnen hebben. Ook die houden we in de gaten."

### Toekomst

Het beleid omtrent mijnbouw in Groningen is sterk gericht op het voorkomen van veiligheidsrisico's. Risico's omtrent welzijn en gezondheid van mensen wordt niet meegenomen in de afwegingen die gemaakt worden. De onderzoekers laten bijvoorbeeld zien dat wanneer het gaat om het simpele gevoel 'hoe veilig voel je je in verband met de gaswinning in je woning', bewoners niet alleen zorgen hebben om fysieke veiligheid (stort mijn huis in?) maar zich met name onveilig voelen vanwege de grote onzekerheid (wanneer zijn mijn problemen opgelost, wanneer komt de volgende aardbeving etc?). Wat is er nodig om het gevoel van veiligheid te vergroten?

### Saamhorigheid is een lichtpunt

"Blijf elkaar steunen en met elkaar delen. We vinden het heel bijzonder dat dit zoveel gebeurt. Het probleem is er en gaat voorlopig niet weg. De saamhorigheid is een lichtpunt, al is elkaar steunen niet 'de oplossing' voor het probleem.

Besef wat een prachtig gebied dit is met het oudste cultuurlandschap van Europa. Besef ook wat de mijnbouwellende doet met de mensen wier toekomst is ontnomen. In de rest van Nederland is weinig begrip voor de gevolgen van de gasmijnbouw. Terwijl onze rapporten vol staan met cijfers waarvan je achterover slaat, komt dit in de rest van het land vaak niet aan", besluit Katherine Stroebe.

uit de tijd gestapt  
geen beving en onrecht meer  
maar één stap te ver





# DeGoede

bestuursrecht • advocaat



**Vastgelopen in uw versterkingstraject met NCG of IMG?**

Wij geven deskundige ondersteuning en beoordelen uw vaststellingsovereenkomst of normbesluit.

[www.degoedebestuursrecht.nl](http://www.degoedebestuursrecht.nl)

# WONEN IN TEN BOER

6 halfvrijstaande woningen



vanaf  
**€ 264.500**  
v.o.n.

- ✓ Onder architectuur ontworpen
- ✓ Wonen vlakbij de stad
- ✓ Royale tuingerichte woonkamer
- ✓ Veel vrijheid voor uw droomkeuken
- ✓ Gasloos
- ✓ Aardbevingsbestendig
- ✓ Vloerverwarming op begane grond
- ✓ Incl. luxe sanitair en tegelwerk

**MONTAGNE**  
ADVIES EN ONTWIKKELING

**Ontwikkeling**  
Rollocate 67  
7711 GG Nieuwleuzen

**VDM**  
WONINGEN

**Ontwikkeling en realisatie**  
De Buorren 40a  
9289 HH Drogenham

**pandomo**  
MAKELAARS

**Verkoop en informatie**  
050 - 8533733  
info@pandomo.nl

[WWW.VDM.NL/TENBOER](http://WWW.VDM.NL/TENBOER) download gratis de brochure

Voor al uw  
aardbevings-  
schade  
Onderhoud  
Verbouw  
Kozijnen



**BOSS**  
timmerbedrijf

Rijksweg 13 0596 572351  
9917 PS Wirdum 06 55165522

jan@timmerbedrijfjanboss.nl  
www.timmerbedrijfjanboss.nl



**UW WONING  
ENERGIEZUINIG MAKEN  
TIJDENS OF NA HET HERSTELLEN  
VAN AARDBEVINGSCHADE?**

**VRAAG SUBSIDIE AAN!**

Woningeigenaren met minimaal € 1.000 erkende aardbevingschade, die hun woning energiezuinig willen maken met dak-, vloer-, gevel- of glasisolatie, zonnepanelen of 1 van de andere 15 maatregelen, kunnen een bijdrage ontvangen van 100% van de kosten met een maximum van €4.000,- per woning. Doen!

**Meer informatie of subsidie aanvragen?**  
Ga dan naar [www.snn.nl/waardevermeerdering](http://www.snn.nl/waardevermeerdering)



Nationaal Coördinator Groningen



## Pieter Bouwman en Kirsten de Jong: Het ideale duo

**Pieter Bouwman en Kirsten de Jong komen beide uit de stad Groningen. In de zomer van 2006 kochten zij in Siddeburen de Oldambtster boerderij en tuingalerie 'De Molenheerdt'. Ze vertellen over hun ervaringen met de verschillende instanties waar ze in de loop der jaren mee te maken hebben gehad.**

### NAM

Pieter: "In 2014 hebben we de eerste schade bij de NAM gemeld. Omdat de boerderij onder een beschermende regelgeving valt, vond de NAM het nodig om ons een architect toe te wijzen. Ook werd een restauratieaannemer ingeschakeld. Er is toen naar volle tevredenheid veel aan onze boerderij hersteld."

Kirsten: "Dit huis is ons leven. Pieter is bouwkundige, doet bijna al het onderhoud zelf en kent elk stukje van het huis. Ik heb me over de communicatieve en de juridische kant van het schadeproces ontfermd. Wij claimen geen schade die geen bevestigingschade is. Dus alle schade die we geclaimd hebben, werd ook vergoed."

Pieter: "We zijn wat dat betreft het ideale duo. De meeste gedupeerden hebben geen

bouwkundige kennis en zijn minder mondig. Daar maken partijen als NAM, CVW, TCMG handig gebruik van.

### CVW

Pieter: "In 2015 kwam Centrum Veilig Wonen (CVW) en toen werd alles veel gecompliceerder. Ook kwam toen de grote ontkenning."

Kirsten: "We kregen een schade-expert die niet zoveel verstand had van Groningse boerderijen. Op een gegeven moment zei die man: "Je hebt nu 18 schades geclaimd, maar die kunnen we nooit allemaal toekennen. Dat mogen wij niet doen.""

Pieter: "Kirsten knalt de koffiepot op tafel en zegt: 'Wat zullen we nou krijgen. Je hebt het over schade waar je nog niet eens naar hebt gekeken.

"Na drie maanden vroeg ik waar mijn rapport bleef. Als antwoord kreeg ik te horen



Scan voor de online route Inclusief GPX

Breuklijnen Route In het hart van het aardbevingsgebied

**SCHEUREN DOOR GRONINGEN**

37,6 km.

dat men geen schaderapport wil toesturen waar alleen maar aardbevingschade in staat.' Toen heb ik de geluidsopname van het gesprek nog een keer afgespeeld en heb tegen de schade-expert gezegd dat ik binnen een week het schaderapport wil ontvangen waarin alle schade wordt erkend. "Zo niet, dan gaat dit gesprek naar het Dagblad van het Noorden en De Telegraaf. Een week later had ik mijn rapport met daarin alle schades erkend als A- en B-schade." Kirsten: "Toen we het contract met het CVW moesten tekenen, hebben we het artikel over finale kwijting er uit gehaald. Dan kun je wel de discussie aan gaan dat je niets wilt ondertekenen, maar die strijd verlies je toch of die strijd duurt twee jaar."

### TCMG

"Op de allereerste dag van de TCMG heeft Pieter een compleet dossier ingediend, onderbouwd met foto's en offertes. Ze konden het geld zo uitkeren. Wiebes had immers gezegd: "We gaan het laagdrempelig en pragmatisch doen en het moet snel." Wij zouden een mooi voorbeeld kunnen zijn."

"Toen kwam die schade-expert, één van die mannen van bureau 10BE. Pieter heeft hem nog met de neus op het bewijsvermoeden, de omgekeerde bewijslast, gedrukt. Hij wilde iets afkeuren. Het ging toen al fout in onze ogen. Als je dan toch laagdrempelig wilt vergoeden." Pieter: "Met een offerte van 2600 euro wilde een aannemer uit de buurt de tien erkende schades herstellen. We hebben 16 à 17 maanden gewacht op een schade-expert en uiteindelijk kregen we een voorstel voor 5600 euro."

### NCG

Anno 2020 zitten we in het versterkingstraject. Inmiddels hebben we al vijftien mensen over de vloer gehad. Ze kijken er allemaal

heel moeilijk bij, maar vraag eens aan ons wat wij nou precies willen. Wij wonen in een monumentaal pand, dus daar kun je niet al te veel aan doen.

Kirsten: "De dame van de NCG die ons moet begeleiden, heb ik direct gewaarschuwd: 'Ik ga lastige vragen stellen.'" Er zijn twee versies van de versterkingsrapporten, een bewonersvriendelijke versie en een technisch rapport. Ik heb gevraagd om beide rapporten aan ons toe te sturen. Ik heb ze zonder bijlagen ontvangen, waaronder de kostenberekening. Nu heb ik dus gevraagd waarom ik het technische rapport niet mag hebben."

### Wat heeft het je gedaan?

Kirsten: "Door de hele gang van zaken heb ik geen vertrouwen meer in de overheid. Dit dossier is echt tranen trekkend."

Pieter: "Ik ben op een bepaalde manier in het leven gaan staan die wordt gekenmerkt door wantrouwen. Wantrouwen jegens de NAM en CVW, maar nu ook wantrouwen in de Nederlandse overheid omdat ze er echt niet zijn voor de gedupeerden in Groningen. Ik ben de afgelopen jaren strijdvaardig geworden."

Kirsten: "Onze kinderen hebben nog nooit echt een aardbeving gevoeld. Ze hebben het er wel eens over, maar ik merk niet dat ze in angst leven. Dat doen wij ook niet, dus dat scheelt. Dat straalt je dan toch op die kinderen uit."

### Simon Levi

Tot slot voegt Pieter toe: "Deze boerderij is een monument omdat Simon Levi hier van 1942 tot 1945 ondergedoken heeft gezeten met zijn zoon. Simon Levi is een joodse paardenslager uit Siddeburen. Als het Anne Frank Huis aardbevingschade zou hebben, dan zouden ze daar tot in Japan schande van spreken."

## Stut-en-Steun verhuist naar Loppersum

**Groningen zit nu al ruim acht jaar in de ban van de gasbevingsellende. En daar komt voor de gedupeerden de Covid-19 nog eens overheen. Van beide is het einde nog lang niet in zicht. Gelukkig is Stut-en-Steun er voor vragen en ondersteuning van gedupeerde inwoners in het Groningse aardbevingsgebied. In deze coronatijd werken de medewerkers van Stut-en-Steun nog steeds veel vanuit huis, maar iedere dag is er een beperkte bezetting op kantoor, waar je alleen na afspraak langs kunt komen.**

Afgelopen juli is TCMG overgegaan in IMG. Een nieuw instituut dat naast de fysieke schade ook andere vormen van schade afhandelt. Per 1 september 2020 is de waardedalingregeling van start gegaan en dat merkt Stut-en-Steun aan de toename van het aantal vragen over dit onderwerp.

Een andere ontwikkeling is dat de schadeafhandeling van ongeveer 1250 adressen in de omgeving van het Groningenveld en de gasopslag Norg tijdelijk door IMG is stilgelegd. Stut-en-Steun krijgt ook over dit onderwerp veel vragen.

Vanaf het eerste kwartaal van 2021 zal de regeling voor immateriële schade in werking

treden. Ook hier verwacht Stut-en-Steun een toename van het aantal bewoners dat hen zal benaderen voor ondersteuning.

Stut-en-Steun verhuist per 1 november Momenteel is Stut-en-Steun nog gevestigd in Appingedam. Per 1 november 2020 verhuist het bewonerssteunpunt naar Loppersum. De faciliteiten in het nieuwe pand sluiten beter aan op de dienstverlening en de behoeften van Stut-en-Steun. Aan de ondersteuning verandert echter helemaal niets. Ondanks COVID19 en alle veranderingen en ontwikkelingen gaan de medewerkers gewoon door met het bieden van ondersteuning aan iedere inwoner van de provincie Groningen die te maken heeft met mijnbouwschade en



Team Stut-en-Steun. Op de foto ontbreken drie medewerkers

versterking. U bent van harte welkom op het nieuwe adres: d'Olle Bank, Molenweg 58a, 9919 JA te Loppersum. Maak van tevoren wel even een afspraak via telefoon, mail of de website. De contactgegevens zijn te vinden onderaan dit artikel.

Meer info: [stutensteun.nl](http://stutensteun.nl)  
Tel: 050-2112044 (bereikbaar op werkdagen tussen 09:00 en 17:00 uur)  
Mail: [welkom@stutensteun.nl](mailto:welkom@stutensteun.nl)



## Onafhankelijke Raadsman



# Geheel onafhankelijk en kosteloos



Loopt u vast in het proces van schadeafhandeling of bouwkundig versterken als gevolg van de gaswinning in Groningen? Het Meldpunt **Onafhankelijke Raadsman** is er voor u! [www.onafhankelijkeraadman.nl](http://www.onafhankelijkeraadman.nl)

**Postbus 19**  
**9919 ZG Loppersum**

**Telefoon**  
**088 - 223 44 55**

**E-mail**  
**[info@onafhankelijkeraadman.nl](mailto:info@onafhankelijkeraadman.nl)**

ADVERTORIAL (TEKST VAN DE ADVERTEERDER)

ADVERTORIAL (TEKST VAN DE ADVERTEERDER)

## “Compenseer ook oude NAM-gevallen voor waardedaling”

**Sinds 1 september kunnen de eerste inwoners van het aardbevingsgebied een aanvraag indienen voor de waardedaling van hun huis bij het IMG. Dat is goed nieuws, omdat dit jarenlang maar zeer beperkt mogelijk was. Een kleine groep dreigt echter een ongelijke behandeling te krijgen.**

Al jaren is duidelijk dat de (dreiging van) aardbevingen slecht is voor de huizenprijzen in Groningen. Bij de Onafhankelijke Raadsman (Leendert Klaassen) zijn daar in het verleden veel meldingen over binnen gekomen. Huizen stonden dikwijls ‘onder water’, er bleven na verkoop flinke restschulden over en pensioenen waren verdampt. “Dit heeft voor veel ellende gezorgd”, aldus Klaassen.

Tot 1 juli 2020 moesten woningeigenaren bij NAM zijn als zij de waardedaling van hun huis vergoed wilden krijgen. Dat leverde twee problemen op: ten eerste mocht de slager zijn eigen vlees keuren en ten tweede wilde NAM alleen waardedaling vergoeden als een woning was verkocht. Tussen 2012 en 2020 hebben zo’n 5.000 huishoudens van NAM een vergoeding gekregen.



De Onafhankelijke Raadsman behandelt kosteloos klachten van inwoners over schadeafhandeling en versterking door gaswinning. Hij opereert geheel onafhankelijk en probeert vooral via een bemiddelende rol problemen te laten oplossen.

Leendert Klaassen: “Veel mensen vertelden mij dat zij schoorvoetend akkoord gingen met het aanbod van NAM, terwijl het aanbod voor hun gevoel te laag was. Een werkelijk alternatief was er destijds echter niet, want een rechtszaak beginnen tegen NAM was voor velen geen reële mogelijkheid.” Er zat daarnaast nog een addertje onder het gras: men moest tekenen tegen finale kwijting.

Deze groep van 5.000 huishoudens dreigt nu buiten de boot te vallen. Omdat ze hebben moeten tekenen tegen finale kwijting, kunnen zij juridisch gezien geen gebruik meer maken van de regeling van het IMG. Mocht uit de berekening van het IMG een hogere vergoeding komen dan NAM heeft uitgekeerd, dan kan men fluiten naar dit verschil. Dit zorgt opnieuw voor een verdere ongelijkheid binnen het aardbevingsgebied.

De vraag is bovendien of dit moreel rechtvaardig is. Klaassen: “Het onrecht dat velen in Groningen heeft geraakt, zou hier moeten worden meegewogen. Ik vraag de betrokken partijen daarom om een coulanceregeling te maken voor deze groep. De minister zou hierin het voortouw moeten nemen.”

## Niet eens met IMG rapport? Vergnes Expertise helpt u graag.

**Sinds maart 2018 worden alle schade-meldingen ingediend bij het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG, voorheen TCMG). Schademelders ontvangen een adviesrapport met het oordeel: wel of geen mijnbouwschade. Veel schademelders zijn het niet eens met dit rapport. Schademelders vinden dat hun schade onterecht niet wordt erkend als mijnbouwschade of zijn het niet eens met het erkende schadebedrag. Wat kunt u in zo’n geval doen? U heeft na het ontvangen van het rapport twee weken de tijd om een zienswijze in te dienen bij het IMG. Deze zienswijze is een inhoudelijke reactie op het IMG rapport en dient technische en juridische argumenten te bevatten.**

### Zienswijze?

Een zienswijze kan meerdere vormen hebben. U ws het laten uitvoeren van een contra-expertise. Het contra-expertiserapport kan dan, met een (herstelkosten)calculatie, ingediend worden als complete zienswijze.

### Bezwaarschrift?

Na het indienen van een zienswijze, zal de deskundige van het IMG het adviesrapport opnieuw beoordelen. Uiteindelijk ontvangt u van het IMG een beslissing op uw aanvraag tot schadevergoeding. Een herziene versie van het adviesrapport maakt hier onderdeel van uit. Zodra u de beslissing heeft ontvangen heeft u zes weken de tijd om bezwaar te maken. Door middel van een pro forma bezwaar kan deze termijn verlengd worden. Ook hier

kan een contra-expertiserapport ingediend worden als onderdeel van het bezwaarschrift.

### Wel of niet zinvol?

Veel schademelders vinden het lastig om het IMG rapport inhoudelijk te beoordelen en/of om een zienswijze/ bezwaarschrift op te stellen. Bij Vergnes Expertise snappen we dat niet iedereen bouwkundig is onderlegd. Daarom bieden we aan om uw IMG rapport vrijblijvend door te nemen. U hoort van ons of een contra-expertise in onze ogen zin zou kunnen hebben. Als we het eens zijn met het IMG rapport of als we denken dat een contra-expertise weinig zinvol is, zeggen we dit ook. Wel zo eerlijk. Als we denken dat een contra-expertise in uw geval wel handig kan zijn, hoort u ook meteen wat dit zou kosten. Zo kunt u een weloverwogen besluit nemen.

### Vergoeding contra-expertise?

Helaas zegt IMG niet op voorhand of zij kosten voor uw contra-expertise vergoedt. Er is bij IMG wel een voorziening voor adviseringskosten (zoals contra-expertise). In het algemeen hanteert IMG het beleid dat advieskosten worden vergoed als u (deels) in het gelijk wordt gesteld.

We snappen dat de afweging lastig kan zijn. Vergnes Expertise staat in elk geval voor u klaar. U kunt altijd contact opnemen voor meer informatie of persoonlijk advies. U kunt ons bereiken via 0594 767 004 of via [info@vergnnes-expertise.nl](mailto:info@vergnnes-expertise.nl)



Tekst: Martin Ettema

Verkiezingen in Eemsdelta:

# Wat waren ze stil, toch? die raadsleden

**Binnenkort zijn er verkiezingen. Voor de nieuwe gemeenteraad van Eemsdelta! Oude en nieuwe partijen schreeuwen het hardst om de gunsten van de kiezers. Oude (vooral) en nieuwe kandidaten dringen zich op om u te vertegenwoordigen. U kent ze nauwelijks. Ze kennen de meesten van u al helemaal niet. Maar wat willen ze eigenlijk?**

Ik moet u zeggen dat ik geen zin meer heb me daarin te verdiepen. Want wat zij willen is niet van belang. En als ze hadden gewild wat u wilt, stond het er in aardbevingsland heel anders voor.

Hoe ik dat weet? Uit het prachtige boek "Boudel op Rieg, Stand van zaken gasdossier Groningen" dat het Gasberaad deze maanden publiceerde. Een even helder als schrijnend overzicht van acht jaar overheidsfalen. De woorden gemeenteraad en raadslid komen er niet in voor. Het woord wethouder sporadisch. Burgemeester een enkele keer.

Daarom ben ik niet of nauwelijks geïnteresseerd wat toekomstige raadsleden willen. (net als de meesten van u, trouwens, weet ik uit ervaring). Want ze hadden de afgelopen jaren kennelijk niets te vertellen. En als ze al wat te vertellen hadden, hebben ze geen enkele invloed gehad op het verdeel-en-heers-beleid van Wiebes en co.

Ik maak me sterk dat u, op een enkele uitzondering na, de afgelopen jaren geen enkel raadslid,

geen enkele lokale partij op enige visie hebt kunnen betrappen. Ze volgen, vragen naar de stand van zaken, leveren hier en daar wat kritiek. Maar op de ontwikkeling van daadkrachtige visie is niemand betrapt. Ze liepen mee aan de leiband van de 'plannenmakers'. Hooguit etaleerden een paar wethouders af en toe hun goede bedoelingen en hebben ze daar de afgelopen jaren wat van waargemaakt, vooral op het gebied van onderwijsgebouwen

Ondertussen was uw enige agendapunt het hoofd boven water houden in ons beloftevolle aardbevingsland. Want die beloften waren er natuurlijk volop: beloften van versterking, van veiligheid, van schadeherstel maar vooral beloften van een toekomst gebaseerd op de miljoenen uit het Nationaal Programma Groningen. Haagse beloften, provinciale beloften en lokale beloften. En in het beste geval zaten leden van dezelfde partijen hun Haagse partijgenoten na te praten.

Daar kwam geen raadslid aan te pas. Daar heb ik maar weinig raadsleden een visie op zien



ontwikkelen. Daar heb ik provinciebesturen en gemeentebesturen, soms hand in hand, soms ro-lend over de gescheurde vloer, zien vechten om een zo groot mogelijke greep uit de ruif.

## Land van beloften

We zitten intussen acht jaar in dit land van beloften. We hebben nog minstens acht jaar puin te ruimen. De Grondwet en de gemeentewet zeggen: de gemeenteraad is het hoogste orgaan van de gemeente. En uit frustratie concluderen (sommige) raadsleden: "Wij willen niets meer te maken hebben met het gasdossier." (Loppersum Vooruit februari 2019).

En een wethouder? Een wethouder zei: "Mensen worden door de gemeente helemaal ondersteund en ontzorgd," terwijl hij weet dat in het hele versterkingsproces geen enkele adequate begeleiding wordt gegeven door de gemeente. Er was, af en toe, alleen iemand op wiens schouder je mocht uithuilen als de ellende was aangericht, het leed was geschied. Nazorg, noemen we dat. Geen begeleiding. Ze hebben u/ons dus mooi laten stikken. Waarom?

Niet omdat ze niet willen. Maar omdat ze niet kunnen! Omdat ze niet mogen. En net als u en ik doorlopend met juridische, organisatorische, wanstaltige argumenten met kluitjes in rietkragen worden gestuurd. Om er nooit meer uit te komen. Haagse cultuur, lokaal geprojecteerd.

Diezelfde mensen die in Appingedam, Delfzijl en Loppersum de afgelopen jaren in de gemeenteraad zaten, staan voor de komende tijd weer kandidaat. En intussen hebben wij afgehaakt. Hebben wij de politiek links laten liggen omdat de politiek ons links liet liggen.

Al jaren zijn we overgeleverd aan een politiek stelsel waarin het meer om getallen gaat dan om uitwisseling van argumenten, meer om machtsverhoudingen dan om u.

Want je echt verdiepen in zaken, op echt onderbouwde meningen je visie en je beleid baseren, dat kom je alleen nog tegen in de krochten van dorpen, in tochtige vergaderzaaltjes, waar clubjes vergaderen die soms nog een beetje het idee hebben dat ze er niet voor zichzelf zitten, maar voor al die andere mensen. Mensen die murw zijn van alle beloften en gewekte verwachtingen. Mensen die kapot zijn van gelegenheidspolitiek en windowdressing.

Dat zijn clubs als de Groninger Bodem Beweging. Met duizenden leden. Veel meer dan alle politieke partijen in dit gebied bij elkaar. Maar ja, bestuurders beslissen. Ministers, gedeputeerden en wethouders, die niet luisteren naar die lastige GBB. Die willen niet met GBB en Gasberaad om tafel zitten, zelfs niet op de belangrijkste momenten.

De politiek? Die laat z'n oren hangen, loopt achter de muziek aan. Al acht jaar.

## Een enkele uitzondering daar gelaten.

18 november mag u kiezen. Laat u vooral dat recht niet ontnemen. Maar wees kritisch. Laat ze duidelijk merken wat u d'r van vindt. Kies de juiste mensen. Met visie. Want onze democratie is nog steeds de minst slechte bestuursvorm die je kunt hebben. Het zijn de mensen die er wat van moeten maken.

## Akkoord of niet akkoord?

**Omdat de gaswinning gaat stoppen worden de risico's voor de bewoners van het effectgebied minder. Omdat de risico's minder worden, zullen huizen minder versterkt hoeven te worden. Jarenlang is bewoners verteld dat hun huizen onveilig zijn (waren?). Talloze rapporten zijn geschreven, die onrust veroorzaakten. Periodiek onderhoud is keer op keer uitgesteld.**

Door de overheid en de NAM wordt het stoppen van de gaswinning aangegrepen om de toch al kwakkelende versterkingsoperatie helemaal te stoppen. Terecht hebben regionale bestuurders er op gewezen, dat de risico's nog altijd niet verdwenen zijn. Er zijn mooie beloftes gedaan en het stopzetten van de versterking brengt nog grotere ongelijkheid met zich mee. Zij eisen financiële compensatie in een versterkingsakkoord (zie ook elders in deze krant).

Al maanden lopen er onderhandelingen tussen ambtenaren van EZK en BZK en de regionale bestuurders: de commissaris van de Koning Paas en de zes burgemeesters uit de regio. GBB en Gasberaad zijn gevraagd aan te sluiten, maar staan nu voor een dilemma: Het overleg vindt plaats tussen ministeries die zelf deels verantwoordelijk zijn voor de ontstane ellende en het geld beschikbaar moeten stellen en de (niet rechtstreeks gekozen!) regionale bestuurders, van wie de belangen en posities niet altijd duidelijk zijn. Moeten GBB en Gasberaad meedoen en hopen op invloed, of langs de zijlijn gaan staan mopperen? Beide maatschappelijke groepen hebben besloten voorlopig (toch) mee te doen met het overleg, in de hoop zoveel mogelijk voor de achterban te kunnen doen. Zoals de zaken er op het moment van drukken van deze krant bij staan, is de kans zeer groot, dat

in elk geval de GBB zich uit het overleg terug gaat trekken. De GBB kan te weinig terugvinden in het akkoord over de wensen en noden van de achterban. Kan er zonder GBB wel een akkoord komen? Kan de maatschappelijke achterban gepasseerd worden?

De grens voor de compensatie van het gedane onrecht en de ongelijkheid lijkt voor de ministeries op maximaal €2 miljard te liggen. De lokale bestuurders, met GBB en Gasberaad in de zijspan, lijken nu te moeten gaan bepalen, hoeveel geld naar welke ongelijkheid of onrecht gaat. Naar huizen met een "oud" versterkingsadvies om het alsnog, misschien overbodig, te versterken? Naar huizen met risico, waar nog geen advies ligt en die met de nieuwe normen niet versterkt hoeven worden? Naar huizen, waar nog helemaal niet naar gekeken is? Naar al die #EnWijDan plaatsen? Naar het midden- en kleinbedrijf? Naar de boeren (mestkelders!)? Naar meer algemene voorzieningen? Is die €2 miljard wel genoeg?

De GBB zit in een lastige positie. Het akkoord zal er uiteindelijk wel komen. Maar de hoogte van de compensatie ligt al vrijwel vast. Wie garandeert dat dat voldoende is? Komt die compensatie op de juiste plek terecht? Hoe krijg je het geld op de juiste plek? Wat is de juiste plek? Tijd voor helderheid en openheid van de bestuurders. Met inspraak van de betrokken gedupeerde bewoners.

En let wel: Gezien het feit, dat de bodem nog altijd beweegt, en bijvoorbeeld in Limburg tientallen jaren na het stoppen van de steenkoolwinning er nog altijd nieuwe schades optreden kan het geenszins zo zijn, dat het hier een definitieve eindafrekening betreft.

## Brief aan de ministers Ollongren en Wiebes

Momenteel is er een nieuwe wet versterken in de maak. De GBB en het Gasberaad zijn bezorgd dat deze wet het versterkingsproces niet in de richting stuurt die in het belang is voor bewoners. Door de schadeafhandeling en het versterkingsproces gescheiden te houden, wordt de bureaucratie en het ongemak voor bewoners vergroot.

Om deze zorgen kenbaar te maken, stuurden Gasberaad en GBB eind september onderstaande brief naar de ministers Ollongren (BZK) en Wiebes (EZK).



### Geachte minister Ollongren en minister Wiebes,

Binnenkort neemt u in uw kabinet een besluit over de gewijzigde aanvulling op de Tijdelijke Wet Groningen, de zogenaamde 'Wet Versterken'. Deze wijzigingen konden, vanwege formele, procedurele regels, niet gedeeld worden. Vandaar dat wij middels deze brief uw aandacht vragen voor een aantal aspecten aangaande deze wetgeving.

### Bewoner centraal?

Deze wetgeving zal bepalend zijn voor het verdere verloop in Groningen. Hoe zwaar getraumatiseerd kijkt de gemiddelde Groninger over twintig jaar terug naar deze fase in de geschiedenis? Creëert de wet de ruimte die nodig is om Groningen fatsoenlijk achter te laten na de gaswinning? Faciliteert de wet de grote 'opruimactie Groningen', noodzakelijk geworden door gaswinningschade én het (on-Nederlands) overheidsfalen? Of regelt de wet vooral procedures die vermeend misbruik moeten voorkomen? Is de wet ingegeven om bewoners rechten te geven, hen ruimte te bieden hun levens te herpakken? Om een dikke streep onder het verleden te kunnen zetten? Of is de wet vooral bedoeld financiële middelen en het eigen (overheids)handelen zo goed mogelijk af te dekken? "De bewoner centraal" is tot vervelens toe een belofte geweest. Maar staat de bewoner werkelijk centraal?

De gehele brief kun je lezen (of downloaden) op de website van de GBB:

[www.groninger-bodem-beweging.nl](http://www.groninger-bodem-beweging.nl)





## Mijnbouwschade?

## Laat u bijstaan!

### Wat kunnen we voor u betekenen?

- Een contra-expertiserapport opstellen
- Opstellen zienswijze / bezwaarschrift IMG
- Begeleiding tijdens schade-opname IMG
- Deskundige beoordeling van herstellwijze
- Advies en begeleiding bij bouwkundig versterken
- Een nulmeting uitvoeren

### Kenmerken Vergnes Expertise

- Wij komen op voor uw belangen
- Vakkundige schadeopname
- Onafhankelijk
- Objectieve bouwkundige ingenieurs
- Ruime ervaring met mijnbouwschades (o.a. gaswinningsschade)

Wij zijn het regionale expertisebureau dat opkomt voor de belangen van iedereen die getroffen is door mijnbouwschade. Vergnes Expertise heeft jarenlange ervaring in de schade-expertisebranche. Onze insteek is dat de schade volledig en duurzaam wordt hersteld op kosten van de veroorzaker.

**0594-767004**

info@vergnes-expertise.nl  
www.vergnes-expertise.nl

Aangesloten bij  
de kamer van **NIVRE**

U kunt altijd vrijblijvend contact opnemen